

GERGEF

Edebiyat Dergisi

Yıl: 5 Sayı: 25 Ocak-Şubat 2025

Geride Bir Güzel Söz Kalır

Her hüner ehlinin ayrı bir dili vardır; edebiyat mahallesinin sakinlerinin de dili edep üzerinedir. "İnsanlara güzel söz söyleyin." emrinin muhatabı olan bizler bu ikazı hiç aklımızdan çıkarmamalıyız.

Talat ÜLKER - Ahmet URFALI - Yasin MORTAŞ - Yaşar BAYAR
İbrahim ŞAŞMA - Emre KOÇ - Ramiz AYDIN - Ali HAVAN - Faik KUMRU
Hikmet ŞİMŞEK - Mahmut TOPBAŞLI - Ali AĞIR - Halûk TANRIVERDİ
Musa SERİN - Alparslan KILINÇ - Ahmet KAFKAS - Cihat BARIŞ
Yahya ÖZKÖK - Recep ŞEN - Mehmet GÖZÜKARA - Mustafa IŞIK
Nilüfer AKINGÜL - Selim ERDOĞAN - Mehmet Emin TEKTAŞ - Kazım GÖK
Yalçın SEVİM İlayda YILDIRIM - Abdulhakim ÇİFTÇİ - Yunus LAÇIN
Ecrin Naz HAMZAÇEBİ - Fatma SÜMER - Mehmet OSMANOĞLU

GERGEF

Edebiyat Dergisi

YIL: 5 SAYI: 25 OCAK-ŞUBAT 2025

19 MAYIS GAZETESİ VE MATBAASI ADINA
DERGİNİN SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ
ADİL ATICI

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
RECEP ŞEN

EDİTÖR
AHMET KAFKAS

YAYIN KURULU
RECEP ŞEN
AHMET KAFKAS
MEHMET OSMANOĞLU
EMRE KOÇ
ÇAĞLAR SARITAŞ
SELİM ERDOĞAN

SON OKUMA
MEHMET OSMANOĞLU

TASARIM
EMRE KOÇ

YÖNETİM VE HABERLEŞME
19 Mayıs Gazetesi ve Matbaası
Cumhuriyet Mah. Ekrem Ünyay Cad.
No: 10 - 19 Mayıs / SAMSUN
0362 511 32 23 - 0545 511 32 23

GERGER WEB
www.gergefedebiyatdergisi.com

E-POSTA ADRESİ
gergefedebiyatdergisi@gmail.com

SOSYAL MEDYA
İnstagram: **@gergefedebiyatdergisi**
Twitter: **@gergefedebiyat**
Facebook: **@gergefedebiyatdergisi**

YAYIN TÜRÜ
Sürelî Yayın
İki Aylık e-dergi

Dergimiz İki Ayda Bir Kendi İnternet Sayfasında ve 19mayisgazetesi.com İnternet Sayfasında E-Dergi Olarak Yayımlanmaktadır, Ücretsizdir. Eserlerin Hukuki Sorumluluğu Yazarlarına Aittir. Gergef Edebiyat Dergisinde Yapılan Alıntılarda Kaynak Gösterilmesi Zorunludur.

GERİYE BİR GÜZEL SÖZ KALIR

Değerli dostlar, yirmi beşinci buluşmamızda birbirinden güzel eserlerle her zaman olduğu gibi yine gönül hanelerinize misafir oluyoruz. Her sayı bizim için ayrı bir heyecan, ayrı bir mutluluk. Aşk ile koşan yorulmazmış, biz de bu aşkla çalışmaya devam ediyoruz. Büyüklemeden, bağırmadan, kırmadan mütevazı bir şekilde sizlerle gönül birliği yaparak edebiyat yolculuğumuzu sürdürüyoruz. Her birimiz tek kanatlı kuşlarız ancak gönül birlikteliği yaparak, birbirimizi kucaklayarak uçabiliriz.

Kelam ile insan birbirine çok benziyor. Onun için atalar "Üslubu beyan aynıyla insan" demişlerdir. Hani "Her insan bir âlemdir. İnsan düşünceden ibarettir, geri kalan et ve sinirdir." demişti ya Hz. Mevlana; işte bizim de gönül heybemizde ne varsa dilimizden o dökülüyor. Dili ele veriyor insanı. Edebi taç edinenlerin edebiyatı olur, bundan gerisi gevezelerin laf kalabalığıdır. İnsan ne kadar az ve öz konuşursa zihni muhakemesi o kadar kuvvetli olurmuş.

Edebi başına taç edenlerin huyundaki güzellik sözlerine de yansır. Nefis terbiyesinin bir yolu da dili terbiye etmektir. İnsan kulağından beslenen bitkiye benzermiş. Sözün güzelini söylemek, kelimeleri gönül harmanındaki elekten geçirerek konuşmak gerekir. Böyle sözler hem sahibini hem de sözün muhatabını mutlu eder, kalbe dokunur, şifa olur, duyguları harekete geçirir. Sözü estetik formda söylemenin yolu da bu olsa gerek.

Her hüner ehlinin ayrı bir dili vardır; edebiyat mahallesinin sakinlerinin de dili edep üzerinedir. "İnsanlara güzel söz söyleyin." emrinin muhatabı olan bizler bu ikazı hiç aklımızdan çıkarmamalıyız. Gönüllere dokunacak söz deyince aklıma hep Süleyman Çelebi'nin Vesiletün Necât yani Mevlid adlı eseri gelir. Çok enteresandır hem hüznü hem de sevinçli halimiz de okuruz bu eseri değil mi? Yazılmış birçok Mevlid eseri var edebiyatımızda ama biz onu tercih etmişiz, onu okuyoruz. Düğünde, cenazede, asker uğurlamasında, farklı merasimlerde... Asırlardır okunuyor ve okunmaya da devam edecek. Söz ve sözün gücü böyle bir şey işte. Tabii ki söz derken yerinden gelen ve yine yerini bulan sözü kastediyoruz. Süleyman Çelebi bunu başarabildiği için asırlardır okunuyor ve okunmaya devam edecek. Söz söyleyeceksek böyle söylemeli ve böyle yazmalıyız. Kalıcı olmak, evrensel olmak ancak bu şekilde mümkün olabilir. Sevinçli anımızda da kederli anımızda da gönül dertlerimize şifa olacak söz söyleyebilmek önemli. Süleyman Çelebi gibi söyleyebilme kudretini ve yeteneğini sözü bize nimet olarak bahşeden Allah'tan niyaz etmek gerekir. Allah iyilik güzellik düşündürsün, güzel ve hayır sözler söyletsin bize.

Değerli dostlar son olarak bize gelen eserler hakkında birkaç hususu belirtmemiz gerekiyor. Zira çok soruluyor. Öncelikle yayın ilkelerimizin internet sitemizde yayınlanmış olduğunu belirtelim. Bize eser gönderecek dostlarımızın dergimizin yayın ilkelerini okumaları iyi olur. Eserlerinizi mutlaka kısa özgeçmişinizle birlikte Word dosyası şeklinde e-posta adresimize gönderiniz. Yayın ilkelerimize, dil ve anlatım kurallarına uymayan eserleri yayınlamayız. Gelen eserleri yayın kurulumuzda okuyor, inceliyor, değerlendiriyoruz ve ondan sonra dergide yayınlanıp yayınlanmayacağına karar veriyoruz. Bir de gelen her eser sahibine e-posta ile dönüş yapmaya çalışıyoruz. Süreç bu şekilde işliyor.

Yeni sayılarda tekrar buluşmak temennisiyle iyilik ve güzellikle kalınız.

Recep ŞEN
Genel Yayın Yönetmeni

3 Geriye Güzel Bir Söz Kalır Recep ŞEN	42 Anlamlı Cümle Cihat BARIŞ
5 Kalabalıklar Ve Şiirin Dili Talat ÜLKER	43 Sorgu Yahya ÖZKÖK
8 İşitin Ey Yarenler Ahmet URFALI	44 Aldattı Mehmet GÖZÜKARA
11 Eşyanın Ölümü Yasin MORTAŞ	45 Biraz Acıdan Çokça Mustafa IŞIK
12 Kayıp Semenderin Hiyeroglifleri Yaşar BAYAR	46 Vücubiyet Nilüfer AKINGÜL
14 Aşkın Mevlana Hali İbrahim ŞAŞMA	48 Fuzuli Selim ERDOĞAN
17 Kiskandıktan Sonra Geriye Ne Kalır Emre KOÇ	49 Sen Gülünce Mehmet Emin TEKTAŞ
21 Değişim Evreleri Üzerinden Sanat Adamlarına Bakış Ramiz AYDIN	50 Merhametli Düşlerim Kazım GÖK
24 Dört Mevsim Paslı Hüzün Ali HAVAN	51 Bir Sessizlik Var Yüreğimde Yalçın SEVİM
25 Aldandım Faik KUMRU	53 Tedirgin İlayda YILDIRIM
26 Ümmü Hikmet ŞİMŞEK	54 Bizim Evin Enteli Abdulkakim ÇİFTÇİ
30 Kaç Takvim Eskittim Mahmut TOPBAŞLI	56 Neye Yarar? Yunus LAÇİN
31 Son Hicret Ali AĞIR	57 Kahraman Kuşların Savaşları Ecrin Naz HAMZAÇEBİ
32 Âşık Ruhsatî Hayatı, Eserleri ve Şöhet: "Belli Değil" Alimî - Halûk Tanrıverdi	59 Seyr-i Âlem Köşesi "Yivli Minare" Fatma SÜMER
36 Deniz ve Mutluluk Musa SERİN	65 Bahtımın Rüzgârı Recep ŞEN
37 Yeni Hayata Merhaba Alparslan KILINÇ	66 İntizar Faslı Mehmet OSMANOĞLU
40 Şehirleri İçten Yıkan Söz Geçişİ Ahmet KAFKAS	

KALABALIKLAR VE ŞİİRİN DİLİ

Talat ÜLKER

Dilin bir araç olmaktan çıkıp bir amaç haline getirilmesine edebiyat diyoruz. Edebiyatta dil, bir anlamın aktarılmasının aracı olmaktan ötede bir değer taşır, biçim alır, maddeleşir ve estetik olguya dönüşür.

Hele de şair elinde...

Kelimelerle oynayan çocuktur şair. Ortak dilin göstergelerini gönül ikliminin sonsuz ufuklarında kurduğu özgün ve uçuk imgelere dönüştürür. Gösterge aynı göstergedir ama karşıladığı kavram farklılaşır. Bu öyle bir farklılaşmadır ki her kelimenin arkasına saklanan derin ve girift anlam örgüleri ancak ehline malum hale gelir.

Her şiir bir kervandır artık. Her kelime üzerine taşıyabileceğinden fazlası yüklenmiş bir deve. Yük denkleminin arasına ve arkasına saklanmış nice mücevher vardır haramisini bekleyen. Yükte hafif pahada ağırdır şair adlı bezirgânın yükü.

Gönlünü yalnızlığın başkenti ilan eden şairin dilindeki kent kelimesi uçar ve taptaze bir anlama kavuşur. Sokakları tıklım tıklım doludur dolu olmasına ama tenhadır dört bir yanı. Kalabalıklar içinde yalnız, yalnızlık ikliminde kalabalık bir mekândır artık şairin kenti.

Biliyorsun ben hangi şehirdeysem
Yalnızlığın başkenti orası ¹

İçinde taşıdığı şehirlerin izbe sokaklarında kaybolana yol göstermeye kalkışmak hangi aklın karıdır? Geceyi ıslak bir yorgan gibi bürüneni anlayabilir mi kalabalıklar arasında yalnız kalmanın ne demek olduğunu bilmeyen?

Islak bir yorgan gibi, sınıksız bürüneyim;
Örtün, üstüme örtün, serin karanlıkları. ²

Memleketinin dağlarına bahar geldi diye sigarası karanfil kokan tiryakinin tütünü hangi harmanda kurutulmuştur.

Karanfil kokuyor cıgaram
Dağlarına bahar gelmiş memleketimin...³

Melali anlamayan nesle aşına olmayan yüreğin
isyani günlük hayatın hangi endişesine
sığdırılabilir?

Ne sen,
Ne ben,
Ne de hüsnünde toplanan bu mesa,
Ne de alam-fikre bir mersa,
Olan bu mai deniz
Melali anlamayan nesle aşına değiliz.⁴

Bütün zamanlar hoyrattır şaire. Sevmek için geçir,
ölmek için erken. Sevdiğinin adını mih gibi aklında
tutana mesafeler ayrılık getirir mi?

Ben sana mecburum bilemezsin
Adını mih gibi aklımda tutuyorum
Büyüdükçe büyüyor gözlerin
Ben sana mecburum bilemezsin
İçimi seninle ısıtıyorum⁵

Alevin üşüdüğünü hangi gözle görmüş, hangi
kulakla duymuştur elinden düşürdüğü kalemi
arayan?

Yar, deyince kalem elden düşüyor
Gözlerim görmüyor aklım şaşıyor
Lambada titreyen alev üşüyor
Aşk kâğıda yazılmıyor Mihriban⁶

Bir yatılı mektebin uyku tutmayan gecesinden yola
düşüp bir Uygur çadırında Aprınçur Tiğın'le
söyleştikten sonra Yesrib'e varan divane yolcu,
kendisini seyyah eyleyen tebessümün bir göze mi
yoksa bir dudağa mı ait olduğunu ayırt edip
hatırlayabilir mi?

Bu azgın kalabalıkta seni tam duyamıyorum
Gözlerin mi daha sıcak gülüyor
Yoksa dudakların mı anlayamıyorum⁷

Bu tür soruların cevabını herkesin bilmesi gerekir
mi? Gerekmez elbet!

Şair, tersyüz eder ortak dilin kelimelerini. Yeni bir
dil kurar. Bu şiirin dilidir, şairin yarattığı ayrı bir
dildir. Ortak dilin kavramlarından kalkılarak kuru-

lan ikinci bir dil, kurmacadır, keyfidir, emsalsizdir.
Bu ikinci dil şairin söz yeteneğidir: Şiir dilini yazı
dilinden ayıran en belirgin fark imgelerle yüklü
oluşudur. İmge, sözün kendi anlamı dışında bir
başka anlamı karşılayacak biçimlere sokmasıyla
başlar ve sözün arkasına saklanan yeni anlam ve
imajlarla biçimlenir. Şairin hüneri kelimelerin
dünyasına hükmetmesidir. Şair, kelimeleri lügatin
esaretinden kurtarır ve başka bir dile hatta
yazıldığı dile bile çevrilemeyen bir metin kurar.

Dedim ya... Kelimelerle oynayan çocuktur şair.

“ah bu şairler
yaramaz çocukları gönül ülkemizin
onlar ki taş atarlar
sevda kalesinin burçlarından
krarlar camlarını düş saraylarımızın.

ah bu şairler
afacan çocukları ömür sokaklarının
gece saklanırlar yalnızlığın kuytu
karanlıklarına
gündüz civil civil seslerle
oyunlar oynarlar yüreklerimizde
oyuncaklarıdır kelimeler.”⁸

Ortak dilin kelimelerini, kalıp sözlerini, deyimlerini,
atasözlerini bile anlamaktan aciz düşmüş nesiller,
şiirin neresinde durur peki? Bugünkü nesil içinde
boğulduğu iletişim kirliliğine rağmen beş yüz
kelimelik sığ bir dille konuşuyor ve yazıyor.
Dünyanın en büyük yoksulluğunun kelime
dağarcığının yetersizliği olduğunu anlatabilir mi
şairler duyarsız kalabalıklara?

Şairlerin anlattıklarının kalabalıklarla ilişkisi yoktur

“

**Şairin hüneri kelimelerin
dünyasına hükmetmesidir. Şair,
kelimeleri lügatin esarefinden
kurtarır ve başka bir dile hatta
yazıldığı dile bile çevrilemeyen
bir metin kurar.**

”

aslında. Çünkü şiir günlük hayatın algı ve anlayışlarından yukarıda durur ya da durmalıdır. Hayatı tekdüze yaşayanlardan şair çıkmaz. Çünkü şiir, eşyaya, zamana, mekâna ve olaylara gündelik hayatın algılarından daha derin ve farklı bir bakışın ürünüdür.

Klasik şiir geleneğimizi dili ağır diye eleştirenler, sade bir dille yazılmış şiirleri ne kadar anlıyorlar? Soruyu şöyle de dönüştürmek mümkündür: Bir şiirin bütün kelimelerinin lügat anlamlarını bilmek o şiiri anlamaya yeter mi?

El-cevap: Yetmez.

Yetmez çünkü bir şiiri anlamak o şiire hayat veren imgelere ve tasavvurlara aşina olmakla mümkündür. Sanat eseri, o esere hayat veren medeniyetin kavramları, imgeleri ve söz sanatlarıyla iç içe bir anlam örgüsü ile birlikte vardır. O imgeleri, kavramları, dünya görüşünü, söz inceliklerini bilmeden şiirin anlam kapısından içeriye adım atmak asla mümkün değil. Alın size bir şiir. Bütün kelimeleri gündelik konuşma dilinden seçilmiş:

".....
kılıcsızım, saygım kalmadı
buğday saplarına

uçtum ama uçuşum
radarlarla izlendi
gayret ettim ve sövdüm
buda geçti polis kayıtlarına.
....." ⁹

Bu şiirde geçen "saygım kalmadı buğday saplarına ve uçtum" ibareleri Köroğlu destanında yer alan şu olay örgüsünü bilmeden anlayamaz.

Köroğlu, bir isyancıdır. Kurulu düzene ve düzenin sapkınlıklarına başkaldırıdadır. Şairle Köroğlu'nun buluştukları nokta şurasıdır: Köroğlu bir gün Bolu Beyi'nin adamlarınca kovalanmaktadır. Kovalayanlar kalabalıktır. Köroğlu Kırat'ına atlamış düşmanı ile arasını gittikçe açarak Çamlıbel'e doğru yol almaktadır. Endişesizdir çünkü peşinden gelenlerin Kırat'a yetişmeleri gibi bir ihtimal aklının ucuna bile gelmemektedir. Lakin hiç beklenmedik bir hal olur. Kırat olduğu yerde çakılır kalır. Ne mahmuzlamak işe yaramaktadır ne de kamçulamak. Üstelik Kırat'ın durduğu yer dümdüz bir ovardır. Köroğlu anlayamaz olup biteni. Ama Kırat'ın ilerlemeyişinin nedeni çok soyludur. Önünde uzayan uçsuz bucaksız buğday tarlaları vardır. Kırat, ekinleri çiğnemek istemez. Köroğlu yakarır Kırat'ına. Ve Kırat ilk kez orada uçar.

Şimdi yeniden okuyalım şiiri. "saygım kalmadı buğday saplarına" dizesi isyankâr bir ruhun hiçbir değeri umursamayan yıkıcılığa büründüğünü anlatır. Oysa Köroğlu'nun atı buğday tarlalarını çiğnemez, çünkü emeğe ve ekmeğe saygılıdır.

Dilsiz kalabalıkların arasında kelimelerle oynamak, hüner midir, zaaf mı?

Cevabı müşkül bir sorudur bu.

Hayatını beş yüz kelimeyle idame ettiren kalabalıkların böyle bir soruya muhatap kılınmaları hem anlamsız hem de gereksiz zaten.

Ya şair?

Şairin umurunda mı kalabalıklar?

Asla!

1. Cemal Süreya
2. Necip Fazıl Kısakürek
3. Ahmet Arif
4. Ahmet Haşim
5. Atilla İlhan
6. Abdurrahim Karakoç
7. Dilaver Cebeci
8. Talat Ülker
9. İsmet Özel

İŞİTİN EY YARENLER Ahmet URFALI

"Her dem yeniden doğarız, bizden kim usanası."

Yunus Emre

Bir ikindi vaktidir Sakarya'nın Porsuk'u konuk aldığı zaman
Gölgelerin ötesinden gelir sancılı doğuşların müşfik sesleri
Evcil hüznler dolaşır Anadolu yaylasının duygu arılığında
Muradını alamamış girdaplarda ince sızılar döner durur
Münzevi karanlıkların içinde kaybolur insan çoğu kez
Bir isyan çığılığı kırılır inkârın çukurunda kör fitnenin kanadı
Mahcup pişmanlıkların içinde depreşir kayıp hüviyetli şehirler
Şüpheden kurtuluş müjdesi olsun kuşa balığa ve insana

Ey Molla senin elindeyse dört kapının ışıktan anahtarı
Durma dört kapıdan gir içeri sırasıyla ve ürkmeden

Bin yıldız doğar içimdeki âlemin gökyüzüne
Aşkla dolar Anadolu soluğun üfledikçe duanı
Telaşlı bir sessizliğin ortasında durup sencileyin
Geniş zamanlara duyurmak istiyorum ezgisini ışığın
"Kastım budur şehre varam feryad u figan koparam"
Dar vakitlerin bağışdır halis kulluğun armağanı
Sen şenlensin diye göğün yerin ve suyun yaratılmışları
Verdin şiirini bir mollanın hoyrat eline

Niyeti sevda ise bağışlanır hayatın onca zorluğu
Ve her müşkül kanat olur yüce dağdan aşmaya

Zaman yeniden doğar mesafeler kaybolur
Ayak izlerin aşar ufuk çizgisinden ötelere
Toprak kokan insan özünü vurur bedeninin mührüne
Sevginin kanat vuruşunu duyarsın yüzüne düşen ışıktan
Biz aydınlığın içinden geliriz bir abdalın deyişinde
"Meftunumuz marifet söyler" cümle âleme
Çünkü "Biz Horasan mülkündeki baydanuz"
Şimdi tan ağartısıdır Anadolu göçümüz

Sarıçiçeğe yedi kez sordum boynunun eğriliğini
Oysa özü Hakk'a doğruymuş kokusu elifi güzelliklere

Aşk uluları söyledi aşktan kuruldu bu yurt
Gönül kardeşliğinin ışığı alınlarda şavklandı
Yıldızlardan sağılan sevgiyi çoğaltıp bengisuyla
Kırbalar dolusunca paylaşıldı sevdaların ödülü
Göge ağdı bir hümanın kanadında aşk sözleri
Dağ yamaçları çiçeklendi şehirler taçlandı
Yorgun insanlığa dinç sabahlar geldi doludizgin
Diller söyledikçe açıklandı kırk makamın anlamı

Kendi geleceğinden döndü karamsarlık savaşçıları
Porsuk şenlendi Sakarya bayram etti Anadolu uyandı

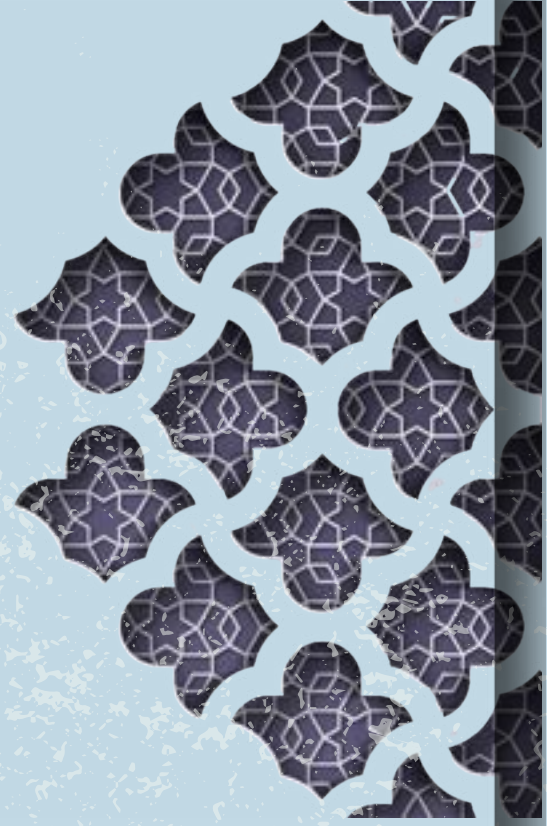
Bir esatir olsa da menkıbelerle örülü hayatın
Sözün aşikârdır cümle âleme ve aşkın ulu sözüdür
Zapt et kandaki depremi bir korkunun derinliğinde
Koca bir cihan dürülmüştür varlığına insanın
Buradadır bazen gök bazen yer olmanın gerçeği
Ve kıraç bir bozkıra özsu olup yağmanın bereketi
Kardeşliği düşmanlığa çeviren putları kırıp yürümek
Oradan bütün insanlığa ses duyurmak barıştan yana

Gün gelir gün geçer bu sevap bahçesinden
Yaprağına sevinç düşer güllerin ay ışığında

Sırla kalbimdeki depremi sürgün yağmurların hüviyetiyle
Sözlüğünden bir muştu getir nakışlasın tutkunluğumu
Sen denizin sesine mi uyandın gözlerinde bir mahmur bakış
Ben ertelenmiş bir hikâyenin öznesiyim bu son durakta
Gök kuşağını alıp getirdim bir ümidin gerekçesi için
Ben senden istemeliyim gün aydınlığını azık olarak

Şimdi seni deniz okusun üstündeki ayak izlerinden
Sahile vurdukça sen beni yaz ak köpüğüne dalgaların

Toprakla sudansa sabır ve cömertliğin cevheri
Hırsımın ateşini söndür dağıt kibrimin havasını

Suya bakıp seni yazmayı diledim sancılı bir güvercinle
Ben rüzgârın dilini öğrenmişim Horasanlı bir dervişten
Suya bakmayı da sen koydun belleğime dün gece
Eksiğim tamamlandı bu huzur dergâhının kapısında
Sen kuraklığım için çoğalttın bereketini hazinenden
Bir âhi duasıyla gül dalları tomurcuklandı Bismillah
Muhabbetler mayalandı el verildi can dilinden canlara
Bin fikir birleşti toprak ve suyun efsununu çözünce yol erleri

Tövbesi pir elindendi er eteği tutunca aşk ehlinin ahvali
Bir merhamet durağında cömertliğin armağanıdır Anadolu'ya

Sen zamanın bilmeceğini çözersin ben has bahçende çiğ olurum
Depreştirirsin Anadolu yalnızlığını nice baharlar getirip
Ben yağmurlarına gözyaşlarımdan uyaklar yaparım
Tesellisin mahcup pişmanlıklarla mâziye ağlayışıma
Dilindeki ışık aydınlatır köhne yürek karanlığımı
Ben söz zulmünün mültecisiyken sığınağımsın çaresizliğime
İçimden ebabiller uçurursun sevincime ezgi olup
Gül yaprağı seccadede divana dururuz şükürümüz edasına

Şimdi yoksul dizelerimde şehrâyindir adındaki gizem
Kurak yatağında suyu uyanır ırmağımın akarım sana doğru

EŞYANIN ÖLÜMÜ Yasin MORTAŞ

aşk şivesiyle konuş benimle

çözdüysen uykunun şifresini
şuuru ciltlerce oku ve doğrul
yastığa çöreklenen vakti sıyr kılıfından
rahlelere gök koyan bir gözle taşı yükünü

toprağı
ve taşı
ve suyu oku
ve kendini okuyarak bitir bitimsiz talanlarını

ey insan
uykusuzluğuna dön de arşa değsin diriliğin/dirilişin

kendini
eşyasız
böl
maveraya

haydi
aşk şivesiyle konuş benimle

uykusuzluk
iyi gelir
çınlayan yeryüzünde

KAYIP SEMENDERİN HİYEROGLİFLERİ Yaşar BAYAR

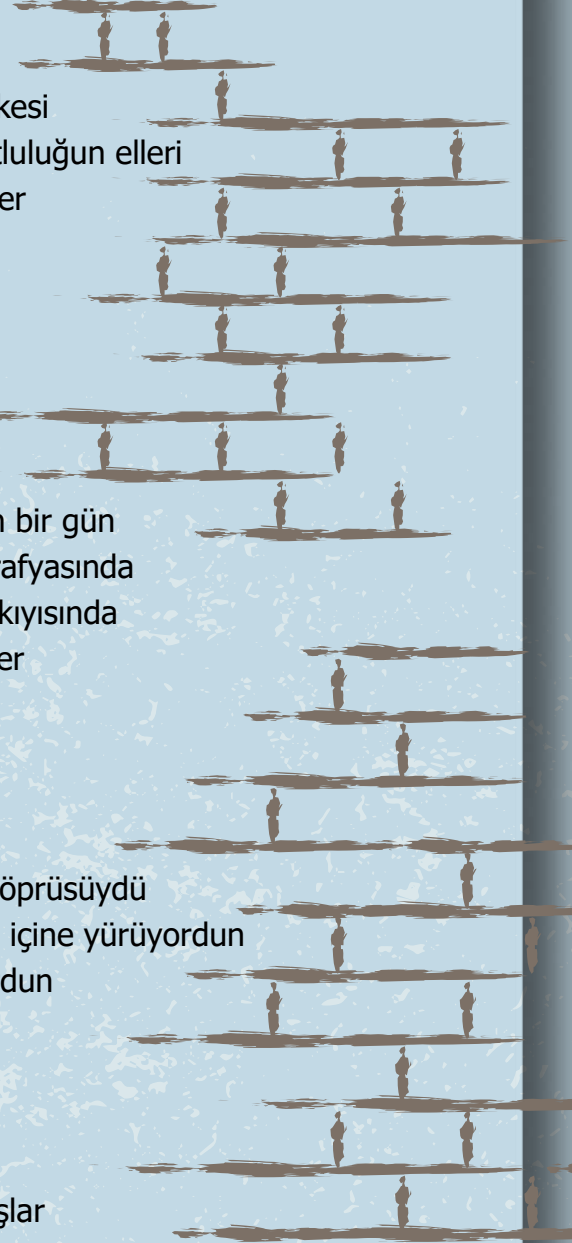
/Göçünü erken yükleten Merhum Kardeşim, Şair Vahap Akbaş'a duâ ile.../

Gittin sen, ikindi göklerinde kurşunî bir bulut
Dağıldı sabahın çocuksu yüzü. Ardında yarım yetim bir kül lekesi
Taş kesilmiş kapımızda merhamet; akreplerin kısılcında mutluluğun elleri
Gitgide azalmış çeşmenin suyu, yeşil dallarında kurumuş güller
Mahlâsı saklı mıydı 'ben'in; 'öteki(ler) mi', 'diğer(leri) mi'
Vebali varsa benimdir, o mucibi meçhul vedanın
Nasıl telaffuz edilir o müptezel pandora

Sözümüzü perdeleyen günlerden geçtik
Kırık bir yansıma gibi akıyordun varlığın taç yaprakları gibi
Ezik gölgeyle arkandan b/aktım. Ve sen gittiğini sandığından bir gün
İradi ve içsel bir refleksti; ortası yırtılmış doğu'nun yırtık coğrafyasında
Ne çok güneş vardı hatırla seni gördüğüm kardeş ırmakların kıyısında
Küheylanlar koştu ardından nerde bir kuyu buldularsa düştüler
İssiz bir kederin mücellâsında şehr/âyindi

Sanırım muhacir sözcüğü en çok yüzüne yakışıyordu
Yüzündeki küskün kedere, yorgun kirpiklerinin altından
Kısık lambalar gibi ışılan gözlerine. Gözlerin ki saflığın sırat köprüsüydü
Kalbine sürdüğün merheme güz kuşları konuyor ve pusulasız içine yürüyordun
Çiçekler köksüz, rakamlar esâret, koltuklar uçurumdu; biliyordun
Savrulmuş bir güz bahçesinin izleri vardı pencerelerde
Tandır ekmeği kokardı şiir sağan ellerin

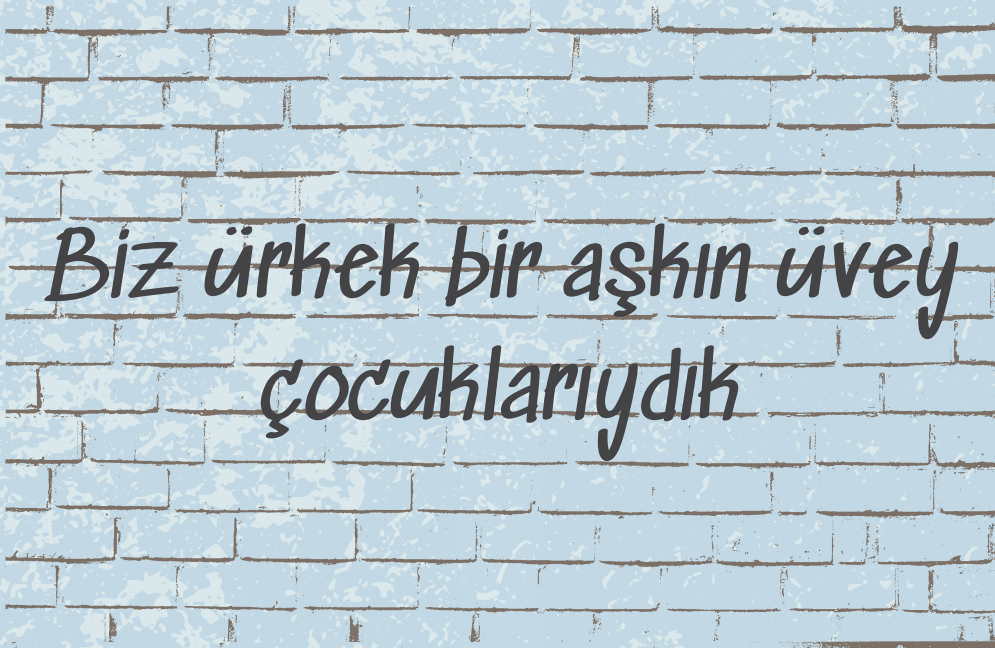
Biz ürkek bir aşkın üvey çocuklarıydık
Bize benziyordu yorgun düşen cemreler, geciken göçmen kuşlar
Aynalardan kazımiştık yüzümüzü, harflerin belleğinden silmiştik
Vitrinlere bakıp saçlarımızı düzeltirdik, elpençe divan dururduk anıların önünde
Ezilmiş vedalarımızın gölgesi dilde bir teyakuz gibi görünürdü
Camın kırık yerindeki mavi, misafir olurdu dilsiz odamızda
Soğuk bir adres gibiydi kadim yurdumuzda eylül

Kemiklerimizde acının çıplak elleri
Tarihin birikmiş suçu gibi abanırdı üstümüze geceler
İlk yazlardan koca bir güz yontar; tutar bu andaçlara ortak olurduk
Sırf bu yüzden kefenimizi bir sigara kâğıdı gibi sarıp hayatı tüttürmeye giderdik
Sö/z libasımızda gecenin tortusu; uykularımızda sırı dökülmüş ay
Kıyısı mukassim bir sekerat inderdi tozlu kirpiklerimize
Hükmünde adil olanın alnımıza yazısıydı öykümüz

Dediler ki saçlarında yetim ufuklar vardı
Bir dervişin yeşil heybesini kalbinde taşıyordun
Taşlara yansıyan ıslak bakışların feraset atlı bulutlardı
Bir gün hikmeti anlaşılır mı dersin isyanı boşalmış bakışlarının
Kırıldın mı hüznün suvaran karanfil rüzgârlarından
Leylinde salgın bir sabrın son kederi asılı kalmış
Alnında uçurumlara açılan şahadet nakışı

İnsan kendi yoluna yolcudur ve kendi ruhuna
Ne varsa içimizde var ey can, içimizin içinde var
Sevgi âdeme akmaktır yol öğreten kavlince rahmanın
Düğün-bayram- bereket hepsi budur; yaylamız-kışlağımız Anadolu'dur
Mademki öyle bıçak sırtı bir kör kuyudayız ve her yer, cam kırığı
Kapını aç bana, fecrin yelesine dek onar göçüklerimi
Biz iki/z kardeşiz yevmü'l huruc'a kadar

AŞKIN MEVLANA HALİ

İbrahim ŞAŞMA

Yaradılış tarihinden günümüze kadar birçok yol gösterici, insanlık takviminde boy göstermiş, insanların gönül ve ruh dünyalarına ışık tutmuştur. Yüce Allah, kullarını bir başına bırakmadığı gibi, dünya serüveninde kullarına mihmandarlık yapacak, ışık olacak, doğruya doğru giden ince bir patika çizdirecek, ilim irfan ve aşka donatılmış birilerini göndermiştir. İnsanlar, ışık ve ışığı tutan bir gönül eri olmadan doğruya, hakkaniyete ve adalete erişmekte başarılı olamamışlardır. Bu minvalde birçok gönül adamı ve bilge, insanlara samimiyetle yaklaşmış, hakikate susamış ve hakkın sırlarına ağâh olmak isteyen kişilere mihmandar olmuşlardır. Şüphesiz bu gönül sultanlarından birisi de Anadolu ülkesinin efendisi Mevlana Celaleddin Rumi'dir. Evrensel hümanizmin gür sesi olan Mevlana, ilahi bir aşkın ve yüksek bir vecdin temsilcisi aynı zamanda insanların gönüllerine sonsuz aşkı fısıldayan bir hak dostudur.

Anadolu coğrafyasında eseri ve fikirleriyle yüzyıllardır diri kalmayı başaran Mevlana, kıtaları ve medeniyetleri buluşturan özelliği ile Selçuklu döneminden cumhuriyetimize kadar geçen süreçte bütün dünyanın saygı ve hayranlık duyduğu bir düşünür olarak kabul edilmiştir. Binlerce yıllık Türk kültür tarihinin mihenk taşlarından birisi olan Mevlana, kendisine özgü tözü ile Anadolu insanı ve bütün dünya için bir baht meselesi haline gelmiştir. O, her şeyden önce derin bir sufi, iyi bir şair, büyük bir ozan ve evrensel bir sanat adamıdır. Varlık birliği inancında üst düzey olgunluğu bulunan büyük mutasavvıfın fikirleri, düşünce ve öğütleri yaşadığı dönemde halkın birlik ve beraberliğinin sağlanmasında oldukça etkili olmuştur. Üslubu itibarıyla konuları çok tesirli ve net olarak dile getirmesi, ifadelerindeki güzellik, açıklık ve sadelik nedeniyle dünya insanlığı ona doğru yönelmiştir. Mevlana, Anadolu ve İslam dünyasındaki kuşatıcı ve birleştirici gücü ile bir zümrenin değil herkesin gönlünde ayrı bir yer edinmiştir.

Yüce Allah'ın en güzel şekilde yarattığı, yaratılanlar içerisinde en şerefli cevher ve varlık statüsünde olan insan(,) yaratılanla yaratan arasında bir buluşma ve kesişme noktasıdır. Dolayısı ile insanın, asıl mutluluğu ve ölümsüzlüğü Allah'a varmakla elde edeceğini her fırsatta dile getiren Mevlana, insanın rabbine doğru yolculuğuna olan bakış açısıyla yolun temel kurallarını açıklamakta, canlı ve çarpıcı örneklerle insanlığa yol göstermektedir. Vecd ve temkini tek bir potada eriterek kimliği ile bütünleştiren Mevlana hak aşkını kalbin-

de hissedemeyen ve bu aşktan uzak kalan insanların fani dünyanın uşakları olduğunu ifade ederek insanları her fırsatta gerçek aşka davet etmiştir. Mevlana, sadece dünyevi kaygılarla çalışan akla ve insanı köleleştiren maddi değerlere karşı durmuştur. Onun eserlerinde gerek bireyle gerekse toplumla ilgili ruhsal ve sosyal sorunları aşmada günümüz insanına yardımcı olabilecek çözüm örnekleri bulunmaktadır. İnsan sevgisini, affı, merhameti, inanmayı, bağlanmayı gönü bu haz ile arındırmayı vurgulayan söylemleri ile insanlığın ruh dünyasına anlam ve canlılık katan Mevlana kimi zaman kaynağını insancılıktan aldığı bir dil ve anlatım biçimini kullanmıştır. Bilgeliliği, düşünürlüğü, heyecanları, inancı görkemli bir dille yekvücut yapan eserleri evrensel bir boyuta gelerek tüm dünya insanlığına ışık olmuştur. Yedi asırlık serüveniyle geniş bir kitleyi etkileyen, kendine hayran bırakan Mevlana'nın halktan alıp halka yansıttığı ışık Anadolu'nun manevi hayatı kadar edebiyatını da aydın kılmıştır.

Mevlana yılları ve yolları bir kuşak misali beline dolayarak halka ulaşma ve tesir etme gayretinden hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Mana cihetinden incelendiği vakit, bilgilendirici ve öğretici bir üslupla kaleme aldığı eserleri insanların gönüllerine merdiven dayamış, nükteli söylemleri, hakikatli dokunuşları, benzetme sanatları insanlığın ruhuna aşk mayası katmıştır. Özellikle Kur'an-ı Kerim'in

tefsiri niteliğinde olan ve üzerinden asırlar geçmesine rağmen hâlâ canlılığını koruyan Mesnevisi ilahi bir seslenişin en yalın hali olmuştur. Birleştirici bir üst dille yazılan bu eser onun yüksek hissiyat ve nazariyatının bir izdüşümüdür. İçeriği bakımından bu eser toplumsal anlayış ve tavır birliğine sebebiyet vermiş, bilgiyi ve hakikati esas alan kişiler için önemli bir kaynak hüviyetine bürünmüştür.

Mevlana, hissiyatı ve fikriyatı ile ruhun şanını yüceltmıştır. Zira ruh, yüce varlık sahibi olan yaratıcı ile bağlıdır ve ruh o yaratıcının bir emridir. Büyük düşünür, insanların kalbini ilahi zatın tecelli ettiği, onu bilmenin, hissetmenin ve derinden sevmenin tezahür ettiği yer olarak nitelendirmektedir. Bu bağlamda kalbin bütün kem duygulardan, şaibe ve bulanıklıktan temizlenmesi gerekmektedir. Ona göre aşk, insanla Allah arasında bir köprü, tabii bir bağıdır. Bu aşk uğruna çekilen sıkıntı ve güçlükler ise soylu ve ulvi bir kavramdır. Sıkıntı çekmek, sıkıntıya sabır ile yaklaşmak kemale ermenin bir basamağıdır. Mevlana, insanları da gönül ve ruh taşımaları sebebiyle yücelerde tutmuştur. İnsana ve insanlığa bu pencereden bakarak insanları Allah'ı seven ve Allah'ın sevdiği varlık olarak tanımlamıştır. Mevlana'yı Mevlana yapan özelliklerden birisi de bu esasa dayandığı insan sevgisidir. Mevlana, insan sevgisini Allah sevgisi içinde işlemiştir. Bu yüzden insanı sevmek, Allah'ı sevmek kadar kutsaldır. Çünkü

ÇÜNKÜ KÂİNATTA YARATILANLARIN ARASINDA EN FAZLA TECELLİ İNSANDADIR

kâinata yaratılanların arasında en fazla tecelli insandır. Yüce Allah diğer yaratılanlara vermediğini insana lutfetmiştir. Allah'ın tecellisine mazhar olan insanı sevmek, Mevlana'ya göre Allah'ı sevmek gibi bir olgudur. Mevlana, gurur nefse sırtını dönmüş, alçakgönüllülüğü düstur edinmiş, arınmış bir gönülle ve kurtulmuş bir zihinle Allah'a yönelmiştir. İslam ahlakı ve merhametiyle donattığı kişiliği ile çevresine yüksek bir ahlakı telkin etmiş, en mükemmel örnek olarak İslam ahlakının ne olduğunu somut bir şekilde ortaya koymuştur. Anadolu insanının ruh yapısını yoğuran Mevlana dünya edebiyatının en şiirli ve hikmetli anlatılarıyla bütün vakitleri tek bir vakte, fecr vaktine çevirmiştir. Anadolu topraklarında hakikati ve aşkı yeniden göğerten Mevlana Divan-ı Kebir'deki gazel ve kasideleri ile coşkun ırmakları bazen yatağından taşırarak, zaman zaman engin düzlüklerde sakinleştirmek suretiyle kişiliğinden kesitler sunmaktadır. Fihi Mâ Fih ile fikir dünyasında bizleri sakin bir şekilde dolaştırmaktadır. Kelimelerin ve mananın büyük bir ahenkle hemhal olduğu, maneviyat bayrağının dalgalandığı Mevlana ikliminde bilinçlendirme öğretisi esastır. Maksat, çokluk-

ta tek olanı idrak edip arınış yolculuğuna çıkmaktır. Maksat ona varmaktır, maksat olunması gibi olunarak, ondan olunarak onu bulmaktır.

Onun bütün eserleri bir çağrı niteliğindedir. Devşirdiği ilimleri eserlerine yansıtan çağın en büyük ozanı, eserlerinin içeriği bakımından çağın en büyük müfessirleri ve muhaddisleri ile kıyaslanacak şekilde engin bir bilgi birikime sahiptir. Onun eserleri Türk İslam kültürünün birçok noktasına ışık tutacak kudrettedir. Geniş bir anlayış ve zihin parlaklığıyla, engin bir hoşgörü ve ruh sefası ile gerçek aşka doğru koşan Mevlana lekesiz saf bir imanın gerçek temsilcisidir. Büyük bilince ulaşan, ruhun dirilişine eren, dünya kafesini parçalayan Mevlana hayatın sırlarını barındıran manzum eseriyle, diriltici soluğuyla, hayata, ölüme, zamana ve mekâna yenik düşmemiştir. İnsanlık tarihinden Mevlana'ya duyulan o derin ihtiyaç, cihanın ve tüm insanlığın bu büyük gönül adamına olan vefa borcu her geçen gün artarak devam edecektir. Bu ihtiyaç ve bu vefa da Büyük İslam Âlimi ve Mütefekkiri Mevlana Celaleddin Rumi'yi her daim diri tutacaktır.

**“Bir insanın kalbinde iman ile haset
bir arada bulunmaz”**

Nesâî, Cihad, 8

Hız. Peygamber (SAV) bir Medine sabahında ashabıyla otururken her zaman olduğu gibi onlara anlatıyor, nasihat ediyor, dinliyor ve cevaplıyordu. Sohbetin devam ettiği esnada bir ara duraksadı ve “Şimdi yanınıza cennetlik bir adam geliyor.” deyince sahabeler, Ensar’dan bir zatın geldiğini gördüler. Sakalından, aldığı abdestin suyu damlayan, terliklerini eline almış bir sahabeydi bu. Başka bir gün yine ashabıyla otururken Hız. Peygamber “Şimdi yanınıza cennetlik bir adam geliyor.” dedi ve gelen aynı kişiydi. Üçüncü gün de aynı olay tekrar etti. Hız. Peygamber sohbeti bitirip meclisten ayrılınca sahabeler de dağılmaya başladı. Genç sahabelerden Abdullah b. Amr, Hız. Peygamber’in cennetlik dediği kişinin peşine düştü. Zira onu cennetlik yapan nedeni bilmek istiyordu. Ancak soruyu doğrudan sormayacağını düşününce aklına bir fikir geldi. Gidip o kişiye babasıyla tartıştığını ve üç gün eve gitmeyeceğine dair yemin ettiğini, eğer uygun görürse üç gün boyunca kendisiyle kalmak istediğini söyledi. Cennetlik sahabe Abdullah b. Amr’ın bu teklifini kabul etti.

Abdullah üç gün boyunca o cennetlik sahabeyi gözlemledi. Baktı ki ne gece namazına kalkıyor ne de fazladan bir ibadet yapıyordu. Tek şahit olduğu, gece yatağında sola dönerken Allah’ı zikretmesi ve tekbir getirmesiydi. Cennetlik sahabenin, konuşurken sadece güzel şeyler konuşması Abdullah’ın dikkatini çekmişti. Üçüncü gecenin sonunda düşünüyor, cenneti hak edecek ne yaptığını çözmeye çalışıyor fakat bir türlü aradığı kriterleri bulamıyordu. Abdullah, gözlemi bitince sahabeyle yüzleşmeye karar verdi ve ona: “Aslında ben babamla tartışmadım. Hız. Peygamber senin için üç kere ‘Cennetlik bir adam geliyor!’ deyince bu iltifata nasıl sahip olduğunu merak ettim. Lakin görüyorum ki sen çok da fazla bir şey yapmıyorsun. Buna rağmen seni Hız. Peygamber’in söylediği bu dereceye ulaştırıran nedir?” diye sordu. Ensar’lı adam gayet sakin bir şekilde: “Sadece gördüklerin.” diye yanıt verdi. Abdullah, bu cevaptan sonra cennetlik sahabenin yanından ayrılacağı sırada sahabe onu geri çağırdı ve şöyle dedi: “Ancak bir şey daha var. Ben kalbimde hiçbir Müslüman’a karşı kin, nefret ve samimiyetsizlik beslemem ve Allah’ın kendisine ihsanda bulduklarından dolayı hiçkimseye haset etmem.” Bunun üzerine

Abdullah b. Amr aradığı cevabı bulmanın uygunluğuyla dedi ki: "İşte seni yücelten bu! Bizim yapamadığımız da bu!" (Hadislerle İslam, III, 571).

Bu tertemiz tabloyu temaşa ettikten sonra yüzümü dönüp hayata kaldığım yerden devam etmek ağır geliyor. İnsanın yaşadığı çevresiyle hesaplaşması güç olsa da en çok kendisiyle hesaplaşması zor. Hayatta Molla Kasım gibi teraziye kurar; bu iyi, şu kötü, bu güzel, şu çirkin diye her şeyi elekten geçiririz. Milyarlarca terazi her gün iş başındadır. Yaşadığımız dünyayı anlamlandırmak için bize bahsedilen tanımlama özelliğini biteviye kullanırız. Üstelik bu durum hızla geçen zamanın akışında sabaha yetişmesi gereken bir ödev gibi algılanır. Terazinin kefesini tartmaktan dolayı aşındıkça bu ödev, zıtlıklar arasında devir eden ilginç bir oyuna dönüşür. Artık insan kendi benliği dışında kalan her şeyi ölçüp biçmekten haz duyar hale gelir.

Tefekkürün bu kısmında hafızam devreye girer ve anılarım geçmişten şimdیه sökün eder. Çocukluk yaşlarındayken yeğenim bir gün mutfakta renkli, plastik su bardaklarını aldı. Hepsini belli bir hizada dizdi ve birine de su doldurdu. Su dolu bardağı diğerine boşaltıyor ve elindekini hizadaki yerine bırakıyordu. Bütün bardakları bu şekilde doldurmayı bitirince tekrar başa döndü. Ne zaman duracağını merak ederek onu izliyordum. Oyunu, bardaki su bitene kadar sürdürdü. Sonra elinde bardakla kalktı ve bana dönerek: "Su" dedi. Oyun ne zaman bitti dersiniz? Tabii ki de sıkılınca. Anıdan sıyrılıp yazımın atmosferine girdiğimde biz yetişkinlerin de terazi oyunu oynadığını söylemek istiyorum. Çünkü enstrümanları değişse de yaşla beraber katman katman bu oyun halinin de büyüdüğü aşikâr. Her şeyi tanımak üzere kurulan terazinin bir kefesinde kendi benliğimiz bulunurken diğer kefesinde canlı veya cansız diğer benlikler bulunuyor. Terazi özünde tanıma amacına hizmet eden bir araçken insan kendisinin de tartılacağını unutarak üzerine hiç oturmeyen bir role öykünebiliyor. Bu bağlamda tanıma amacından uzaklaşır ve amaç sadece tanımla-

mak olur. Ne var ki bardaktan bardağa azalan su gibi kefelere de aşınır, tartılanlar da biter. İnsan tartıya koyacak bir şey bulamadığında oyun bitti demektir. Yalnızlık başlar. Bu yalnızlık ise ancak oyun oynamaktan vazgeçtiğinde biter. Köklü bir dönüşümü arzulamak, eksilen yönleri tamamlamayı istemek, tanımlama özelliği gibi sahip olunan kadim kaynakları akıllıca kullanmak gerekir. İnsan haset çukuruna en çok dünyalıkla oyalanmaktan dolayı düşüyor. Dünyevileştikçe kıskançlığı artıyor ve derinleşiyor. Her oyun gibi dünyadaki oyalanmanın da biteceğini bilmek, kıskançlığı olağan duygu düzeyinde dengede tutmanın ilk yoludur.

İkinci yol ise kıskançlığın ne olduğunu bilmek. Sahip olmak, almak, kapsamak, kendi içine katmak diye açıklayabiliriz. Özünde bir duygu. Güdülendikçe gelişen doğal bir refleks. Bize ait olanla bağ kurabilmenin imkânı. Bizle ilişkili olanla iletişim kurabilmenin ilk adımı. Aşırı benimsemek ne kadar yıkıcı ise benimsememek de o kadar yıkıcıdır. Kıskanmamak eşittir tepkisizliktir. Ne var ki özdeşlik veya benzerlik kurduğumuz etkenleri doğru yere adapte etmek gerekir ki kıskançlık duygusunu böylece dengede tutabiliriz. Haset terimiyle karşımıza çıkan kıskançlık ise bu duygunun doğal sınırlarını aşarak özdeşlik ve benzerlik kurulan etkenleri yanlış yerlere adapte etmek nedeniyle ortaya çıkıyor. Bize ait veya bizle ilişkili olmayanla bağ kurmaya çalışmak kıskançlığı perçinliyor. Gökte uçan bir kuş gibi kanatlara sahip olmadığını düşünmek, yani mantık kurallarını dışlayarak var olabileceğini sanmak, bu güdünün kıskacında kendi sahip olduğu üstün değerleri göremeyecek kadar bakış mevsisini kaybet-

Her varlık kendi kapasitesini tastamam ikame etmekle mükellef bu âlemde.

mektir haset. Bugün belki bir kuşun kanatlara sahip olmasını kıskanmasak da mantık kurallarını varoluş öykümüzden dışladığımız birçok haset örneğiyle yaşıyoruz.

Kıskançlığı dengede tutmanın üçüncü yolu ise duyguların kalpte sürekli bir rekabet halinde olması nedeniyle hasetin bize hiçbir zaman sağlıklı bir yaşam ortamı sunmayacağını bilmektir. Haset ederek yaşamın bütününe yayılan olgun bir mutluluğa erişmek mümkün değildir.

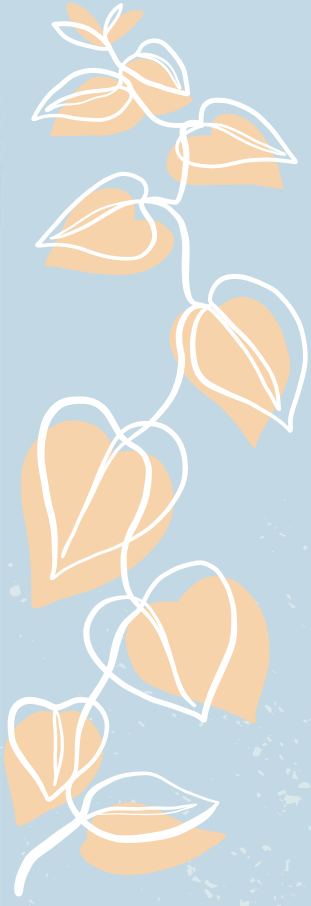
Diğerkâmlık, herhangi bir çıkar gözetmeden ve ödül beklemeden fedakarlıkta bulunmaktır. Ya haset duygusu karanlığıyla hâkim olacak ya da diğerkâmlık duyguları aydınlığıyla karanlığı bitirecektir. Nitekim Hz. Peygamber: "Bir insanın kalbinde iman ile haset bir arada bulunmaz!" (Nesâî, Cihad, 8) derken bu gerçeği kastetmiştir. Kendiliğinden gelişmeyen, aksine irade ve tercihlerin sonucu olarak gelişen bu iki rakip duyguda doğru tarafı seçmek zorundayız. Doğru seçimin sonucu, yaşam tarzımızı bütünüyle değiştirecek olsa da dönüşüme razı olmalıyız. Başkasını küçük görerek, güdüm altına almaya çalışarak, hakkında yanlış bir

**Ya haset
duygusu
karanlığıyla
hâkim olacak
ya da
diğerkâmlık
duyguları
aydınlığıyla
karanlığı
bitirecektir.**

imaj çizerek kitabı eline sağ taraftan verilenlerin tarafında olamayız. Evrenselden yerele hangi üst kültür penceresinden bakarsak bakalım, hiçbir mazeret veya açıklama haseti meşrulaştıramaz. Özellikle gri alan tabiriyle dikkat çekilen gayr-i meşru fiilin gelişimi hızlandırma olgusu, yani siyah ve beyaz arasında açılan gri tonlama kamu vicdanında kötülükleri normalleştirme etkisi yaratı-

yor. Karanlığın bütün kötülükleri gizleyeceğine dair kabul manevi gelişimini sürdürmeyen benlikler için cezbedici geliyor. Oysaki hasetin bedeni yoktur. Hava gibi atmosferi doldurur. Hiçbir örtü, taktik ve plan haseti gizleyemez.

Hasedin kötü olduğunu bilsek de mümkün merteye haset etmemeye niyet etsek de bazı yürünen yollar ona çıkar. Kendini yeterli görmek aynı zamanda başkasını küçük görmek anlamına geliyor. Kötü niyet ve zan kişiyi hakkaniyetli olmaktan ve varlığa güzel zanla muamele etmekten alıkoyuyor. Gönül için yücelmenin alçakgönüllü olmaktan geçtiğini bilmemize rağmen çoğu zaman kendimize yüksekte yer arıyoruz. Ne var ki yükselmek ibadette ve sohbette kişiyi, geldiği yeri unutmaması gerçeğine bağlıyor. Yükseliş miti zorlu, cefalı ve vefalı yolculukların sonunda anlamın perdesini açıyor. Bu bakımdan doğadaki diğer canlılardan bir farkımız yok. Nasıl ki bir meyve topraktan dala doğru uzanan yolculuğunu tamamlarken belli iklim, kaynak ve zaman faktörleriyle geliyorsa insan da doğumdan ölüme kadar uzayan ömür çizgisinde kademe kademe ilerliyor. Her varlık kendi kapasitesini tas-

tamam ikame etmekle mükellef bu alemde. Şehadet aleminin hudutlarına kadar büyümekle sorumluyuz. Sonrası gayb alemi. İnsan, varlık hamurunda bulunmayan bir cevhere talip olmamalı. Mutlak yetkinliğin ilahi olanda tezahür edişine razı olmalı. Allah'ını Rabb bilmeli. Hak Teala'nın zatının yanına veya karşısına hiçbir benliği koymamalı. Varoluş öyküsünden ekseriyetle şunu anladım ki Allah'tan razı olanın yaratılanlarla kavgası olmaz. Kimin yaratılanla kavgası varsa muhakkak Allah'la arası bozuk. Şeytanı kıskançlığından dolayı lanetleyen insanlığın ekseriyeti hüsrana boyasıyla boyanmayı iş biliyor. Nerede ölüm, çatışma, kaos ve felaket varsa orada haset var.

Günlük yaşam olgusunu zaman algısına öyle bir kodladık ki hafızada yer kaplamaya değmeyen durumları kastederek olduk. Oysaki her an, insanın rızık heybesine giren bulunmaz bir nimettir. Eylemler ve ilişkiler defolu olunca nimet diliyle konuşmaya bile çekiniyoruz. Hani vaziyet gündelik, adiyane, sıradan ya... Bu yüzden hali ve kemali terazide tartmaya lüzum yok gevşekliğini erdem bilir olduk. Takılmayın küçük detaylara. Çünkü birileri gurur gemisini takviye etmek ve yürütmek zorunda. Hatta takılırsanız, çok takıntılı yaftasına maruz kalmak işten bile değildir. Bu söylediğim, üzerine konuştuğumuz gri alan için geçerli. İnsanoğlu bu gri alanı çok seviyor. Kaygan zemin, loş bir ortam. Rengi de kokuyu da bütün belirteçleri de saklamaya müsait. Sağ gösterip sol vurmanın mahalli. İlke ve dengeden arındırılmış, sorgusuz sualsiz hür bir bağlam. Hatta ahirete- imana mola verenlerin uğrak zemini. Benlik ve statü kaygısının kişiye özel kodlama yapabilmeyi sağladığı hibrit bir ortam. Burada bütün kirliliği eylemleri ve ilişkileri sergiledikten sonra hiçbir şey olmamış gibi beyaz ve siyah alanlara geçiş yapabilirsiniz. Katil, maktulü katleder ve akşamleyin evinde ailesiyle keyifli bir akşam yemeği yer. Ne polis ne de jandarma, hiç kimse kapısına uğramaz. Zira günah gri alanda işlenmiştir.

Haset etmek günahıdır. Beyaz, gri veya siyah hangi alanda işlenirse işlensin hesap günü terazinin sol kefesine biner. Hangi uzuvla işlendiyse o uzuv dile gelir ve haset eden kişinin aleyhine tanıklık eder. İster inanın, ister inanmayın. En azından inanmayan dünyasını, inanan da dünya ve ahiretini düşünerek defterine aşırı kıskançlık diye bir başlık atarak eylemlerini ve ilişkilerini kontrol etsin. Teraziyi hesap günü gelmeden kurabilmektir marifet. Özellikle rızayı kötülüğe değil de iyiliğe göstermeyi tercih edenlerin elinden tutarak yazıyorum bu satırları. İman ve iyilik yolunda küçük veya büyük nice gayretle ömrünü sürdüren kalender insanların haset çukuruna düşmesi büyük bir talihsizlik olur. Yaşam da bilim de edebiyat da sanat da hatta siyaset de bir arayıştır. Her işe besmele ile başlayıp -Mevlana'dan ilhamla- "Bu da geçer ya hu!" diyerek sürdürmek lazım.

DEĞİŞİM EVRELERİ ÜZERİNDEN SANAT ADAMLARINA BAKIŞ & Ramiz AYDIN

Hemen hepimizde geçmişte herhangi bir iz bırakmış kişilerin gerçekte ne olduklarına dair yaklaşım hatalarımız var, bu hoş olmayan durum süregelen ve değişmeyeceğe benzeyen ama değişmesi gereken bir tutum hastalığımızdır.

Nedir bu hastalıklı tutum?

Bir sanatçının, bir devlet veya düşünce adamının bilmem ne zaman söylediği bir söze bağlanarak onu göklerden yere indiremiyoruz veya tü kaka diyerek itibarsızlaştırmaya çalışıyoruz.

Bilinmelidir ki insanın bir anda veya kısa bir sürede olması gerektiği gibi olması mümkün olmadığı gibi, olduğu yerde kalması da zordur çünkü bir arayış vardır insanoğlunda, hele bunlar sanatçı, devlet adamı veya mütefekkir olursa bu konuya daha çok dikkat etmek lüzumu vardır.

İnsandır değişir, sanatçıdır değişir, değişmelidir, bu değişim daha güzeli aramak uğruna olursa değişim pek de anlamlı olur.

Nitekim,

Mehmet Akif Ersoy'un İstiklal Marşı'nda göreceğimiz gibi İslami görüşlerine milliliği eklememiş midir?

Ziya Gökalp'in de Türkçülüğün yanına ümmetçiliği koyduğunu Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak adlı eserinde görmüyor muyuz?

Yaşayan şairimiz İsmet Özel'in sosyalizmden İslamcılığa, İslamcılıktan Türkçü sayılabilecek söylemlerde bulunması apaçık ortada değil midir?

Değişim evreleri Nazım Hikmet'te de görülüyor mu?

Nazım Hikmet başlangıçta inançlı ve millidir, Atatürk ve Kurtuluş Savaşı şiirleri vardır, daha sonra komünist /fütürist Rus yazar Mayakovski'den etkilenerek Makineleşmek şiiriyle fütürist akıma uygun şiirler yazar, komünizme inanır. Son yıllarını Rusya'dan Azerbaycan'a geçerek Azerbaycan şairleriyle birlikte geçirirken milliliği benimsediği ve kaçak durumda iken Türkiye'ye dönmek istediği, Azeri sanatçılar tarafından anlatıldığını edebiyat kaynaklarından okumaktayız.

Necip Fazıl Kısakürek'in bir zamanlar savruk yaşamı, kumar ve libido düşkünlüğünden vazgeçerek: "Ve uçtu tepemden birdenbire dam, / Gök devrildi künde üstüne künde," deyip Abdülhakim Arvasi'nin eteğine yapışması, bundan önce yazdıklarımın hiçbirini benim değildir diyerek de yeni bir içeriğe yönelmesi ve milli-İslami bir hayat ve sanat anlayışını tercih etmesi önceki sanat ve hayat anlayışına reddiye değil midir?

Söz konusu olan bu değerli insanların hangi devirdeki sözlerine dayanarak onları izah etmeye kalkacağız?

Hangi anlayışları onların ne olduklarına dair önemli dayanaktır?

Veya...

Hangi yaklaşımımız doğru olur diye düşünerek doğru bir tavır takınmamız gerekmez mi?

Hangi Mehmet Akif, hangi İsmet Özel, hangi Ziya Gökalp, hangi Nazım Hikmet, hangi Necip Fazıl? diye düşünmek sağlıklı olan tutum değil midir?

Bu noktada Peyami Safa

bize şahitlik edercesine Tefvik Fikret örneğiyle, 'tabi ki öyledir', der gibi ortaya çıkıyor.

Peyami Safa: "Eğer Tefvik Fikret'i sahip olduğu fikirlere göre hüviyetlere ayırmak lazım gelseydi birbirine selam vermesi bile doğru olmayan birkaç şahsiyet doğardı. Dindar ve zındık, vatansever ve kozmopolit, halkçı ve aristokrat, cemiyetçi ve individüalist, çekingen, utangaç, kavgacı, hırçın, soğukkanlı, insancı, mizantrop... denecek ki bunlar Fikret'in hayatında birbirinden ayrı devrelerdir."

Bir başka yazısında Peyami Safa: "..... Babamın en yakın dostu ve bana Peyami adını veren Tefvik Fikret'in düşünce hayatında onu iki şahsiyetli adam gibi gösteren iki devre şairi vardır. Biri Rübab-ı Sikeşte'nin Müslümandır, Allah'a inanır ve büyük vatanseverdir. İkincisi Haluk'un Defteri, Tarih-i Kadim, Akif'e Cevap şairidir. Allah'ı inkar, hatta tazyif eder, vatansever olmaktan ziyade insaniyetçidir. Bu sebeple:"Vatanım ruy-i zemin, milleti nev-i beşer." diyerek vatan ve millet kavramlarını reddeder.

Birinci devrenin şairine benim gibi hayran olanlar az değildir fakat ikinci devrenin zındık Fikret'ine kızdıkları için onun Türk şiirindeki mertebesini ona çok görenler, hatta ona düşman olanlar da vardır. Yalnız başta komünistler maddeciler, kozmopolitler bu ikinci devrenin Fikret'ine hayrandır. Mahutlar onu kendilerine bayrak yapmıştır."

Sıradan insanlar bile hayat boyu tek renk kalamazken, arayış gerekliliği olan insanların aynı noktada sabitlenerek kalması akıl kârı değildir. İşte bu nedenle, tek bir rengine göre

söz konusu sanatçıları değerlendirmek ona karşı yapılan bir ayıp olur.

Bazılarının gözümüzün içerisine sokarcasına:

-Bak, Tevfik Fikret dinsizmiş.

Veya:

-Tevfik Fikret vatan şairidir diyerek bir sanatçıyı izah etmeye çalışmak tarafsız bir tespit değil, sanatçıya karşı bir ayıptır.

Evet, bu bilgiler doğrudur ama ne zamanın doğrusudur?

Geçerliliğini yitiren yargılar geçmişte kalmıştır, o sözler söyleyen kişiye yapışıp kalmadığı için o yargılarla kişileri anlatmaya çalışmak tutarlı bir yol olamaz.

Eğer amacımız doğruları söylemek ise doğru neyse onu dosdoğru bilmek şartıyla tarafsız olarak ortaya koyabilmek bize yakışan insanca bir tutum olacaktır.

Sonuç olarak bir sanatçı bütün zamanlarının toplamıdır diye düşünmek isabetli olacaktır ama ilave etmek gerekir ki tarihe not düşen insanlar son yıllarını nasıl yaşamışsa, neler yapmışsa, neler söylemişse o insan bundan başka biri olarak anılmamalıdır.

Bir zamanlar kız olan analarımızın, bekâr olan babalarımızın geçmişteki durumları anne veya baba olmalarına, bizim onların çocukları olmamıza engel olur mu?

Tıpkı onun gibi...

Hakikatin peşine takılan insanların, özellikle sanat adamlarının, olduğu yerde kalmayarak bir şekilde değiştiğinin en büyük şahidi tarihtir, bizim de tarihin şahitliğine şahit olmamız hakikate uygun olduğu kadar bize yakışan bir tutum olacaktır.

**Tohum saç, bitmezse toprak utansın!
Hedefe varmayan mızrak utansın!
Hey gidi Küheylan, koşmana bak sen!
Çatlarsan, doğuran kısrağ utansın!**

**Eski çınar şimdi Noel ağacı;
Dallarda iğreti yaprak utansın!
Ustada kalırsa bu öksüz yapı,
Onu sürdürmeyen çırak utansın!**

**Ölümden ilerde varış dediğin,
Geride ne varsa bırak utansın!
Ey bin bir tane solmayan tek renk;
Bayraklaşamıyorsan bayrak utansın!**

Necip Fazıl KISAKÜREK

DÖRT MEVSİM PASLI HÜZÜN Ali HAVAN

Ümitle doğan güneş camlarda kararırken
Saatler hızla erir hasretin potasında
Hicran yüklü mevsimler hüznle sararırken
Türlü yangınlar çıkar günlerin ortasında

İçimde damla damla hüznler büyütürüm
Acıları sallarım zamanın beşiğinde
Boşlukta yankılanan bir çığlık kadar hürüm
Hayatı sınıyorum imtihan eşiğinde

Saate bakmıyorum henüz vakit çok erken
Ölümlerle konuşurum gün içinde üç kere
Başımı alıp şöyle uzaklara giderken
Dönüp de bakmıyorum terk ettiğim yerlere

Her attığım adımda merhaba hasret diyor
Veda yokuşlarında vefa yorar insanı
İçimdeki şehirde trenler işlemiyor
Takvimler tanımıyor haziranı nisanı

İntiharını gördüm bir yerde gençliğimin
Açılmayan kapının mandalında asılı
Farkına vardığımda geç kalan hiçliğimin
Faturası ömrümün enkazıydı hasılı

Mor bulutlar hıncını çıkarır yağmurlardan
Yaşlar geceyi tutar gündüzün harcı gülmek
Ellerimiz buz keser dağlara düşen kardan
Şehirlerin kaderi sessizliğe gömülmek

Gözlerinde sonsuzluk noktası arayarak
Yokluğunu derinden hasret ile ödedim
Zamanın ellerini sımsıkı kavrayarak
Acelen ne gitme kal biraz soluklan dedim

Yeni bir başlangıca saymalı vedaları
Yol ayaklanır birden gelirse bir işaret
Hatıralar dolaşır kimsesiz odaları
Ya gurbet kahrı bitsin ya tükensin bu hasret

Önüme duvar ördü bıraktığın gölgeler
Ne gurbeti yaşadım ne vuslatla tanıştım
Gözünü kapar gökler sükûta sığınır yer
Dört mevsim paslı hüznün en çok güze yakıştım

ALDANDIM Faik KUMRU

itiraf beyanımdır cemi cümleyi ikaz
cümbüşlü kainatın akibeti de enkaz

ah dünyaya yenildim ah nefsiye aldandım
günahıma ağlıyor derdime yanıyorum
zevkler ninni söyledi beşiğinde sallandım
şimdi geçen günleri hicranla anıyorum

dalından düşen yaprak yeşerir mi söyleyin
geri dönmek imkansız gidenler gitti artık
ister hakikat deyin ister gönül eyleyin
elimizde bakiye boynumuzda ağırlık

neşeliydim eskiden eksilmezdi kahkaha
ağardı saçım başım tükendi her isteği
gülerek eğlenirdim yaşıma kaç derdim daha
keyif gaflet yorganı rahat ölüm döşeği

yürüdüğüm yolların adresini sormayın
her adımı bir çile her fiil koca vebal
menzilin sonundayım yüreğimi yormayın
dostlar eyvah dedikçe kararıyor istikbal

yalnız düşünme ânı helalleşme zamanı
aklımı yana koydum gönlümü de önüme
yüz tanıdık geliyor aşına ki mekanı
bir adım öte attım ışık değdi yönüme

terekemi pay edin tamamı sizin olsun
yağma edin malımı sırtımdan insan bu yük
kuruş dahi kalmasın kalırsa da yel alsın
dilim dudağım ahraz sesim kuru öksürük

ÜMMÜ Hikmet ŞİMŞEK

Dolmuş, ağırlayarak kalın yüksek duvarın yanında durdu. Üzeri kalın tel örgüyle çevrili duvarın soğuk yüzü sert sert bakıyordu dolmuştan inenlere. Kahveye çalan rengiyle büyük demir kapı saray kapılarını aratmıyordu.

Haftanın en mütevazı, mutlu, dingin günü pazardı. Lâkin bu pazarın diğerlerinden farklı olarak bir ayağı aksıyordu. Başını yurt binasına kaldırarak aralarındaki münasebeti ölçmeye çalıştı Ümmü. Şangırtı ile açılan demir kapıdan önde babası arkadan Ümmü peşe peşe girdiler yurda. Mavi boyalı duvarlara beyaz şeritler çekilmişti. Duvarlardaki doğa manzaralı tablolar ilk etapta bütün dikkatleri üzerinde topluyordu. Koşarak gelen leylak kokusu yurdun girişini ele geçirmişti. Evinden, ailesinden, ilk defa ayrılan Ümmü'nün ağlamaktan kan oturan gözleriyle etrafa şaşkın bakışı yurt sorumlusunun gözünden kaçmadı. Babası yurt müdiresi ile konuşarak 116 numaralı odaya yerleştirdi kızını. Ayrılık

vakti geldiğinde yüreğinin tellerinin sızladığını hissetti Ümmü. Babası giderken gözlerini babasının sırtına çiviledi. O maviye bürülü bir çift göz gerisin geri dönmedi.

Ayrılık sadece bedenlerin ayrılmasından müteşekkil değildi. Ortak paydaları olmayanlar, aynı pencereden bakamayanlar da bir nevi ayrılık yaşamıyorlar mıydı? Ayrılık hislerin cızırtılı hâliydi.

Ümmü dolabına eşyalarını yerleştirip okulun ilk günü için hazırlık yapmaya başladı. Artık önüne yeni bir hayat serilmişti. Hayalleri için merdivenin basamaklarını tırmanmak zorundaydı. Arkadaşları odaya bir bir girmeye başladı. Girenler önce Ümmü'yü süzüyor sonra gülüşüyorlardı. "Merhaba benim adım Pelin." dedi odaya ilk giren uzun boylu sarışın kız. "Adım Ümmü memnun oldum." dedikten sonra kızların birbirine bakıp gülmeleri odayı doldurdu. Yüzünün kasları gerildi Ümmü'nün. Bakışları donuklaştı. Hiç beklemediği bir olayın içinde buldu kendini. Adını alaya alan kızların hareketleri içini acıttı. Kalbinde ince bir sızı dolaştı. İlk gün yemeğe inemedi. Anasının valize koyduklarından gizli saklı yemeye çalıştı.

Saatin erken olmasına aldırmadan pijamalarını giyerek battaniyenin altına girdi. Duygularına yön vermeye çalışırken içinde dibini göremediği kuyuya doğru yol aldı. Karanlıkta parmaklarını ısırırken bir yandan da avuç içlerini öpüyordu. Yanaklarını sıvazladı. Ürktü. Korktu. Şehir denizdi. Ya boğulursam, dedi. Yastık ıslandı. Islanan yastığı dişlerinde gevdi. Gevdikçe küçüldü.

Yeni bir defterin ilk sayfası açıldı. Güneşin kolları camı yarıp odaya ulaştı. Ümmü dallı güllü pijamasını çıkarıp formasını giydi. Odadaki kızların parfüm kokusu nefes almasını zorlaştırdığı için kendini dışarı attı. "Ayakkabısına baktınız mı?" diyen Cansu'nun sesi kapıdan taştı.

Peynir lastik, ekmek pamuk gibiydi. Domates kokusuzdu. Köyde anasının hazırladığı kahvaltı geldi gözlerinin önüne. Anası sacda pişen sıcak bazlamaya keçi peynirini dürüm ederdi. Tereyağı mis gibi kokar, yumurta günlük taze yenirdi. Burnu sızladı.

İlk derste herkes kendini tanıttı. Yaz tatilinde neler yaptıklarını anlattılar. Ümmü en arka sırada adını söyleyip kendini tanıtmaya başladığında sınıfta yükselen uğultunun altında ezildi.

Yana kaymış gözlerin, uzayan dudakların anlatmak istediği cümleleri hemen tercüme edebiliyordu. Hâlbuki yüzde yüz burslu geldim ben bu okula diyebilseydi. Diyemedi. Yutkundü. Yutkundukça tükürükleri zehir olup genzini yaktı. Sınıftan çıkarak tuvalette soluğu aldı. Çeşmeyi sonuna kadar açtı. Aynaya yüzünü yaklaştırdı. Aynalar her zaman gerçeği haykırırdı. Tırnaklarıyla yanaklarını kürekledi. Etlerini lime lime doğrayabilirdi. Çirkin çehresine okkalı bir tükürük fırlattı. Çenesindeki yanık izini sol eliyle mıncıkladı.

Lavabonun deliğine gözündeki suları akıttı.

Hafta sonu yatağından hiç kalkmadı. Karnını günlüğüne yazdığı kelimelerle doyurdu. Zaten geleni gideni de yoktu. Babası sofradan bir kap eksilmesinin sevincini yaşıyordu. Çelimsiz, beceriksiz çirkin Ümmü evde hep fazlaydı. Dış kapının dış mandalı olmak içini acı ve hüznle doldururdu. Köyde okul kazanmanın pek bir önemi yoktu. Tarla, bağ bahçe işlerini görmek hep bir ayrıcalıktı. Cılız bedeni toprakla hiç anlaşamamıştı Ümmü'nün.

Yüreğimin alfabesinde yamalı harflerin sessiz çığlıkları var bugün. Cümlelerim hep üç nokta ile bitiyor. Bitmeyen duygularımın gırtlığına takılmış bir zehir ne öldürüyor ne de onduruyor.

Çürük bir yalnızlık yaşıyorum. Kokuşmuş. İnsan yalnızlığında yine de yalnız olmayı özler mi? Ben özlüyorum. Belleğimde ne varsa sil düğmesine basıp yok etmek istiyorum. Tenimde sonsuz tiksinti yüklü; ellerim, bacaklarım bir ıgg reçetesi. Yüzüm mide bulandırıcı cinsinden bir kusmuk. Ekşi ekşi. Bütün aynaları kırmak, yok etmek istiyorum. Aynalar her zaman doğruyu söyler mi? Dış, için aynası mıdır? Ben hiçbir zaman güzel bir kız olamadım. Boyu kısa, sıska böcek gibiyim kendimi bildim bileli. Kimseler sevmedi, sevedemedi.

Tam olamamak ne zor! Tamamlanamamak. Eksik. Yamalı bir bohça gibi ruhumla bedenimin arasındaki ince çizginin üzerinden düşmek üzereyim.

İnsan doğarken kaderin hangi bucağına düğüm atar ki! Benim defterin her yanı karalı. Temiz bir sayfa yok ki çiçeklendireyim. Beceriksiz, aptal çirkin bir kızım. Okulu burslu kazandım diye sevinenim bir annem oldu. Parmaklarını saçlarımın arasında gezdirdikçe içimde kelebekler kanatlanırdı. Boynumdan öyle bir öperdi ki bütün nefesi ben olurdum. Çok kitap okuyorum diye köyde hep alaya alındım. "Oku kızım, kimsenin ne dediği önemli değil senin ne istediğin önemli." derdi. Kimse arkadaşlık etmedi. "Senin arkadaşların kitaplar, sırdaşın benim kuzum." diye beni teselli ederdi.

Adım için hor görüldüm, adım için küçüldüm. Küçüldükçe içim yokluğa koştu. Hâlbuki "Umut vermektir." dört harften müteşekkil adımın anlamı. İyiliğe, güzelliğe, sevgiye açılan

bir pencereydi. Zemheride, zifiri bir karanlık gecede doğdum diye mi bütün bu sırtımdaki yük. Karanlık umuda gebe olamaz mı? İnsan, içindeki karanlıklarda kulaç atarken sahile vuramaz mı yarım kalmışlıkları ile. Deniz feneri gönülsüz mü yakar ışıklarını. Gözler neden görmez nadide işlenmiş kanaviçenin ilmeklerini.". Devamını getiremedi yazının. Yastığı ters çevirdi. Yorganın altında dibi görünmeyen kuyuda kayboldu.

Yüzüne hızla gelen suyun etkisiyle irkilerek yatağında doğruldu. Odasındaki kızların gülüşleri kulağından girip beyinde pinekledi. "Kız Ümmü, kalksana. Hafta sonu diye öğleye kadar yatacak mısın?" Bir ürperti gezindi teninde. Kızların zorbalıkları her gün biraz daha artıyordu. Sabretmek katlanmak çok zordu. "Ne yapmalıyım?" diye geçirdi içinden. Ya okulu bırakıp evine dönecekti ya da hocalarına söyleyecekti. Hocalarına söylese her şey daha kötü olabilirdi. Hırkasını giyerek kendini yurdun bahçesine attı.

Serin hava artık göz kırpiyordu. Ağaçların dalları parke döşeli yerleri öpmeye çalışıyordu. Başını gökyüzüne kaldırdı.

"İnsanın gökyüzüne bakacak vakti olmalı. Yapamadım, yetiştiremedim hiçbir zaman bitmez. Hiçbir devirde de bitmemiştir."

Sâdettin Ökten'in Sözünü hatırladı. Kirpiklerinden süzülenler parkenin arasından çıkan otları suluyordu. Başını yere eğdi. Otlar da rüzgârda sallanıyor ama yıkılmıyordu.

KAÇ TAKVİM ESKİTTİM Mahmut TOPBAŞLI

Yalnızlık müjdesi dedi bilgiler
İçimdeki coşku dağlar aşiyor
Akşam sularında sarı gölgeler
Hıçkırıklar gergefimden taşıyor

Başımdaki rüzgâr başka iklimden
Ne yönden eserse kırılır dalım
Gül Budağı Beş Bacalı kilimden
Bir nefeste düşer küflü mandalım

İçimle dışımı bir barıştırsam
Hasreti melâli salsam rüzgâra
Küheylan üstünde er yarıştırsam
Erişsem şafakta sırlı diyara

İçimdeki çocuk oyun derdinde
Öksüz düşlerimde kapımı çalar
İlk gençlik günlerim toyun ardında
Hercai hislerle gölge yakalar

Kaç mevsim eskittim ya da kaç takvim
Ömrümü süsleyen kaç bahar oldu
Gönül bahçesine bendim müdavim
Yoluma dikilen kaç duvar oldu
Yalnızlık müjdesi dedi bilgiler

SON HİCRET Ali AĞIR

Göğün mavi saçları toprağa dökülünce,
Gül bahçesine döner uçsuz bucaksız bozkır.
Yağmurlar aşka gelip yağınca ince ince,
Ağaçlar yaprak dolar, yeşerir çimen çayır.

Teninde beyaz örtü, başında yıldız çölü,
Cemre düşer dağlara, eritir kardan tülü,
Uyanır uykusundan papatyası, sümbülü,
Sessizce çiçeklenir dört yanı sarar ıtır.

Gecenin bekçisi ay, zamanın ayracı gün,
Yarın ufukta bekler, maziye kavuşur dün,
Saadetin darası mı birkaç parça hüznün?
İncinmek derin yara, incitmek kalpte nasır!

Irmağı, sînesinde ağırlar engin deniz,
Yüzünde yakamozlar, dibinde saklı çeyiz,
Bir busedir dalganın taşta bıraktığı iz,
Su, fecir vakti dalar uykuya ağır ağır.

Bir ikindi sonrası, gündüzün son çeyreği,
Vedâlaşır güneşle yüzlerce ayçiçeği,
Yorgun kol saatinin kırılır zembereği,
Yelkovanın akrebe kavuşması bir asır.

Hiçliğin aynasında bir toz zerresi hayat,
Arzuların tahtında üç beş günlük saltanat,
Ölüm yokluktan öte, sonsuzluğa çift kanat,
Hicret vuslatla biter, âşikar olur her sır.

Âşık Ruhsatî Hayatı, Eserleri ve Sohbet: "Belli Değil" Âlimî & Halûk TANRIVERDİ

**"Bir vakte erdi ki bizim günümüz,
Yiğit belli değil mert belli değil,
Herkes yarasına derman arıyor,
Devâ belli değil, dert belli değil."**

Ruhsatî

Âşık Ruhsatî, Törelî Türk Edebiyatımızda önemli bir yer tutan Geleneksel Âşık Tarzı Edebiyatımızda en ön sıralarda yer alan ve Ruhsatî Âşık Kolunun; yani "Ruhsatî Mektebi" nin kurucusudur. Büyük Sanatkârımızdır.

Asıl adı Mustafa olan Ruhsatî'nin babasının adı Şeyh Mehmed, annesinin adı Safiye'dir. Sivas'ın Kangal ilçesinin Deliktaş köyünde 1835 yılında doğmuş ve ömrünün hemen hemen tamamını burada geçirmiştir. Ruhsatî, on iki yaşında öksüz ve yetim kalmış, bu nedenle kuvvetli bir tahsil görememiştir. Şiirlerindeki ifadelerinden dört kez evlendiği ve dört hanımının da genç yaşlarında toprağa düştüğü ve bu evliliklerinden yirmi üç çocuğu olduğu fakat çoğunun yaşamadığı anlaşılmaktadır. Ruhsatî ömrü boyunca hanımlarının ve çocuklarının ölümünden dolayı büyük acılar çekmiş, hep geçim sıkıntısı içinde yaşamış, Deliktaş'ta sürüp savuracak toprağı olmadığı için azeblik, çobanlık, amelelik, yarıcılık, su bekçiliği ve duvarcılık yaparak geçimini sağlamaya çalışmıştır. Emek ve yorgunluklarının neticesinde nasibi hüsrân olduğu için nihayetinde çırağı Meslekî ile birlikte yer yer, köy köy dolaşmış; söz ve metalarını değerlendirerek hayatını kazanmaya çalışmıştır. Ruhsatî'nin ömrünün sonuna doğru köyünde imamlık görevinde de bulunduğu söylenmektedir.

Ruhsatî, bâdelî bir âşıktır. Şiirlerinde Ruhsat Baba, Âşık Ruhsat, Ruhsat ve çoğunlukla Ruhsatî mahlaslarını kullanmıştır. Şaire Ruhsatî mahlasını Sivas'ın Karabaşı köyünden Şeyh

İbrâhim Efendi vermiştir. Ruhsatî, irticâlen güzel şiirler söyleyen, saz çalamayan bir âşıktır. Ömrü boyunca birçok âşıkla karşılaşmış ve atışmıştır. Ruhsatî'nin bazı saz şairleri gibi hem hece hem aruz ölçüsüyle şiirleri varsa da onun şairlik gücünü yansıtan şiirleri hece vezniyledir. Ruhsatî'nin beş yüze yakın şiirinin yarısından fazlası koşmadır. Diğerlerini semâî nazım biçimiyle ve aruz ölçüsüyle söyledikleri oluşturur. Genellikle üç beş dörtlükten oluşan şiirleri ölçü, durak, kafiye ve redif bakımından sağlam sayılabilecek bir yapıya sahiptir. En çok 11 ve 8'li hece şiirleri bulunmaktadır. Şiirlerinde tasvire oldukça fazla yer verir. Dilinin sade olması, aşk, ölüm, gurbet, yoksulluk, zamandan şikâyet, din, tabiat gibi konuları etkili biçimde dile getirmesi Ruhsatî'nin önemli özelliklerindedir. Ruhsatî, şiirlerinin bir bölümünde bir âşık gibi kalbi heyecanla çarpan, tabiattan zevk alan, toplumun bozuk yönlerini gören bir saz şairi, bir bölümünde öğüt veren, fânî güzelliklere aldanmayan, mütevekkil bir derviş edasındadır. Şiirlerinin mihverini halk kültürü ve kendi intibaları oluşturmuştur. Bugüne kadar, 466 adet şiiri tespit edilebilmiş ve bunlar 1994'te Doğan Kaya tarafından yayımlanmıştır. En çok Karacaoğlan, Âşık Ömer ve Gevherî'nin etkisinde kalan Ruhsatî, şiirleriyle pek çok âşığa ustalık yapmıştır. Ruhsatî'nin Ustası Kusurî olup, yetiştirdiği çırakları Meslekî, Minhacî (Oğlu), Emsalî olup, Meslekî'nin çırakları, Zakirî (Noksanî), Ali; Emsalî'nin çırakları ise, Gülhanî ve Mahsubî'dir. Ayrıca Bekir Kılıç, Ehramî, Gafilî, Hamza, Hitabî, İsmetî, Kelamî, Kenanî, Memiş Eroğlu, Muzaffer, Nedimî ve Zâkir gibi günümüz şairlerinin âşık olmalarında Ruhsatî'nin şiirlerinin etkisi olmuştur. Bu etkilenmede asıl sebep, onların Ruhsatî'yi usta kabul etmeleridir. Sözüünü ettiğimiz âşıklar, pek çok şiirlerinde Ruhsatî'nin işlediği konuları işlemişler, aynı kafiye kullanmışlardır.

Ruhsatî'nin birçok şiiri günümüzde türkü ve ilâhi olarak söylenmektedir. Samimi bir Müslüman olup İslam Peygamberini aşk derecesinde sevmiştir. Önceki kaynaklarda Bektâşi olduğu ileri sürülmüşse de Ruhsatî,

Âşık Ruhsatî İle Sohbet “Belli Değil”

Ruhsatî

Bir vakte erdi ki bizim günümüz,
Yiğit belli değil mert belli değil,
Herkes yarasına derman arıyor,
Devâ belli değil, dert belli değil.

Âlimî

Akid'e zıt oldu bizim halimiz,
Dürüst belli değil, dost belli değil,
Herkes bir yolu tutturmuş gidiyor,
Dava belli değil, ceht belli değil.

Ruhsatî

Fark eyledik âhır vaktın yittiğin,
Merhamet çekilip göğe gittiğin,
Gücü yeten soyar, gücü yettiğin,
Papak belli değil, börk belli değil.

Âlimî

Derk ettik, hikmetin nasıl bittiğin,
Hidayet kaybolup, yoğa vardığın,
Neci, kim'ci, diye ayırt ettiğin,
Hukuk belli değil, hak belli değil.

kendisinin de pek çok şiirinde belirttiği gibi Nakşibendi tarikatine mensup bir âşıktır. Ruhsatî'nin ömrünün sonuna doğru köyünde imamlık görevinde bulunduğu ifade edilmektedir. 1911 yılında vefat eden Ruhsatî'nin mezarı doğduğu yer olan Deliktaş'tadır. Allah'dan (cc-cş) rahmet diliyorum.

Faydalanılan Kaynaklar

1. Güney Eflatun Cem, Güney Çetin Eflatun (MCMLXXV-1975). *Âşık Ruhsatî, Hayatı ve Şiirleri*, İstanbul Maarif Kitaphanesi, Naci Kasım Maarif Matbaası, İstanbul.
2. Kaya, Doğan (2020). *Ruhsatî-Deliktaşlı Mustafa, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <https://tees.yesevi.edu.tr> (Erişim tarihi: 27.09.2024)
3. Kaya, Doğan (1999). *Edebiyatımızda Âşık Kolları ve Şenlik Kolu*, Türk Kültürü, Yıl. XXXV, S. 412, 8. 1997, s. 499-508.
4. *Âşık Ruhsatî Kimdir? Hayatı, Edebi Kişiliği, Şiirleri, Türk Edebiyatı, Türk Dili ve Edebiyatı* turkedebiyati.org/ruhsati.html (Erişim tarihi: 27.09.2024)
5. *Ruhsatî Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi* <https://islamansiklopedisi.org.tr/ruhsati> (Erişim tarihi: 27.09.2024)
6. *Ruhsatî. Vikipedi Özgür Ansiklopedisi, Wikipedia* (Erişim tarihi: 27.09.2024)

Âşık Ruhsatî İle Sohbet “Belli Değil”

Ruhsatî

Adâlet kalmadı, hep zulüm doldu,
Geçti şu baharın gülleri soldu,
Dünyanın gidişi acâyip oldu,
Koyun belli değil kurt belli değil.

Âlimî

Hasenat kalmadı, hep cürüm oldu,
Göçtü dost kervanın yükleri kaldı,
Hayatın akışı ızdırap saldı,
Ferman belli değil, şart belli değil

Ruhsatî

Başım ayık değil kederden yastan,
Âh ettikçe duman çıkıyor festen,
Harâba yüz tuttu bezm-i gülistan,
Yayla belli değil yurt belli değil.

Âlimî

Gönlüm açık değil, kaderden, histen,
Vah dedikçe, ziyan oluyor us'tan,
Körebe bez tuttu, oyun uzaktan,
Kukla belli değil, art belli değil.

Âşık Ruhsafî İle Sohbet “Belli Değil”

RUHSÂTÎ KELİMELER

akit: Allah'a verdiğimiz söz, en yaygın hukukî işlemi ve borç kaynağını ifade eden bir hukuk terimi

ceht: çaba, çabalama

âhır: âhir, son

papak: kuzu derisinden ya da yünden yapılmış, uzun tüylü kalpak

börk: genellikle hayvan postundan yapılmış başlık.

derk etmek: anlamak, idrak etmek, kavramak

hikmet: ilim ve akılla gerçeği bulma

bitmek: kaybolmak

hidayet: doğru yol, hak olan müslümanlık yolu

yoğ: yok

hasenat: yararlı, iyi, güzel işler

cürüm: yanlışlık, kusur veya hata

ferman: buyruk, emir

harba: harâbe

bezm-i gülistan: ömür

us: akıl

kukla: oynatanın gizlendiği bir yerin üzerinden oynatılmak, konuşturulmak

art: arkada bulunan, bir şeyin öbür yüzü, ard

çarh: çark

sulh: barış

felâh; selâmet, saadet, kurtuluş

gureba: maddi-manevi yardıma ihtiyacı olan ya da memleketinden uzakta, zor şartlar altında yaşayan kimseler

onmak: daha iyi bir biçime girmek, düzelmek

lafzi: sözün söylenişine, yapısına ait, sözle ilgili

ant: Allah'ı veya mübarek bilinen bir kimseyi, bir şeyi şahit göstererek bir olayı doğrulama, yemin, kendi kendine söz verme, ahit, ahid, ahd

Ruhsafî

Çarh bozulmuş dünyâ ıslah olmuyor,
Ehl-i fukaranın yüzü gülmüyor,
Ruhsafî de dediğini bilmiyor,
Yazı belli değil, hat belli değil.

Âlimî

Sulh bozulmuş, dünyâ felâh bulmuyor,
Garip, gurebanın özü onmuyor,
Âlimî'de söylediğin' duymuyor,
Lafzi belli değil, ant belli değil.

Âşık Ruhsafî (1835 - 1911)

Âlimî - Halûk Tanrıverdi - 23.11.2023

Şiirin Kaynağı: Güney Eflatun Cem, Güney Çetin Eflatun (MCMLXXV-1975). Âşık Ruhsafî, Hayatı ve Şiirleri, İstanbul Maarif Kitaphanesi, Naci Kasım Maarif Matbaası, Şiir no. 99, s. 105. İstanbul

DENİZ VE MUTLULUK Musa SERİN

Yansıyor sulardan ayın ışığı
Güzellik adına oy denizlerde
Sevgiyi sorarsan yürek içine
Güzellik adına koy denizlerde

Öpüşür martılar suların sesi
Çekerken içine dolar nefesi
Bir tatlı huzurdur verir bestesi
Güzellik adına pay denizlerde

Yakamozlar ıslıl ıslıl göz kırpar
Pır pır eder yürek içindeki har
Mutluluk adına gelirken bahar
Güzellik adına say denizlerde

Ses verir dalgalar aşkı konuşur
Duygular kabarır hisler tutuşur
Yanarken içinde tüterken buhur
Güzellik adına yay denizlerde

Engin mavilikte silinir korku
Çekerken içine bir tatlı koku
Yüreğin içinde belirir oku
Güzellik adına duy denizlerde

Sular dalga dalga vurur kıyıya
Köpükler bir başka renk verir suya
Balıklar savrulur, martıda toya
Güzellik adına vay denizlerde

Heyecan dopdolu başlarken güne
Romantik sözcükler dolar sözüne
Işığın şarkıyla gelir yüzüne
Güzellik adına ay denizlerde

YENİ HAYATA MERHABA Alparslan KILINÇ

Cahit Sitki'nin dediği yaşta, yolun yarısındayım. Nasıl bir yarıysa... Sabah kalk işe git, çalış çalış; akşam eve gel, yemek ye, birkaç iç karartıcı haber izle ve yat. Yine sabah, yine akşam... Of, monoton bir hayat. İşte hayatımın yarısındaki geldiğim nokta. Ama bugün bir karar aldım. Ömrümün kalan yarısı böyle geçmeyecek. Evet, kesinlikle kararlıyım böyle geçmesine izin vermeyeceğim. Artık bir şeylerin değişme vakti geldi, geçiyor bile. Bu treni de kaçırsam vay benim halime. İşte o büyük gün bugün. Seni kim tutar aslanım. Harekete geç. Şimdiye kadar yapmak isteyip de "Aman zaman çok, sonra yaparım." dediğin ne varsa hepsini yap. Sakın unutma hayat ikinci bir fırsatı kimseye vermez.

İlk iş olarak nereden baksanız on yıldır emek verdiğim şirketten ayrıldım ve işten çıktım. Kimine göre iyi bir işim vardı. Gelecekte şirkette üst düzey bir yönetici de olabilirdim. Allah var maaşım da kötü sayılmazdı. Ya da en azından bana fazlasıyla yetiyordu. Her ay kenara bir cumhuriyet altını koyuyorum. Anlaşılan bunları kullanma zamanı geldi.

İşi bıraktığıma göre gelecek güzel günlerde yapacaklarımı iyice bir düşüneyim. Ömer Hayyam'ın yanına mı gitsem? Bana o güzelim rubailerinden okusa, ben de çayımı yudumlarken bir yandan da onu dinlesem.

Ey kör! Bu yer, bu gök, bu yıldızlar, boştur boş!
Bırak onu buna da gönlünü hoş tut hoş!
Şu durmadan kurulup, dağılan evrende,
Bir nefestir alacağın, o da boştur boş!

**"Yaş otuz
beş, yolun
yarısı eder.
Dante gibi
ortasındayız
ömrün."**

*Cahit Sitki
Tarancı*

Sonra alsa beni götürse Nizamülmülk'le tanıştırsa. Hasbihal etsek bir öğüt dinlesek Büyük Selçuklu Devletinin Bilge devlet adamından, Malazgirt Fatih Muhammed Alparslan'ın vezirinden. Sözleri kulaklarımıza küpe, yolumuza ışık olurdu. O mübarek cuma günü fethi de anlatır mıydı acaba? Ben de Sultan Alparslan'ın Malazgirt meydanındaki bir Alp'iyim desem ne olur ki?

Ardından Alamut Kalesi'nin yoluna düşsek. Gizlice beni kaleye soksa Dini İslâm'ın başına bela olmuş Hasan Sabbah'ın kellesini almak bana nasip olur muydu?

Cengiz Han'ın huzuruna çıksam beni de ordusun alır mı? Hülagü Han'ın yanında olur, belki de Bağdat'a sefere çıkmasına engel olurum. Bu sayede masumların katledilmesi-

diğim; Tebriz, Merv, Belh ve Semerkant'ı görmek bana nasip olacaktı.

İki dost Karadeniz'in fırtınalarını birlikte göğüsledik Trabzon'a sağ salım vardık.

Tebriz'in mavi ve altın sarısı çinilerle süslenmiş camilerini aydınlatan kandillerin altında huşu ile yatsı namazını kılmak ruhumu dinginleştirdi. Şimdiden bu seyahat bana iyi gelmeye başladı.

Nişabûr'a vardığımızda ilk işim meşhur kavunlarından almak oldu. Ben dünyaca meşhur olan bu lezzetli kavunların tadına bakarken dostum içecek yudumlayarak yolculuğun yorgunluğunu üzerinden atmaya çalışıyordu.

Artık bir şeylerin değişme vakti geldi, geçiyor bile.

ni önler, o güzelim muhteşem kütüphanenin yağmalanıp el yazması eserlerin yakılmasını engelledim. Dicle nehrinden günlerce kan ve mürekkep akmazdı.

Yoksa en iyisi İspanyol dostum Clavijo'ya çıkacağı seyahatte beni de yanına almasını mı söylesem? Onun bu elçilik görevi sayesinde birçok medeniyet merkezini görür, belki de Timur'un huzuruna çıktığında bu tarihi ana ben de şahitlik ederim. Hem son zamanlarda çok bunaldım bu seyahat eminim ki bana çok iyi gelir.

Dostumu İstanbul'da karşılayarak ikna etmeliydim bu seyahatinde beni yanına almaya. İlk iş Pera'da kalabileceği güzel bir yer bulmalıydım. Böylece yıllardır görmek iste-

Türklerin kadim şehri, Mâverârünnehir'in Zerefşan Vadisinin verimli topraklarına kurulmuş olan Semerkant'a hayran kaldım. Şehri gezdikçe İbn Battûta'nın Semerkant hakkında söylemiş olduğu: "Kusursuz bir güzelliğe sahip ve dünyanın en büyük şehirlerindedir." sözünün ne kadar yerinde olduğunu anladım. Semerkant'tan çevreye bakıldığında yemyeşil ağaçlar, göz alıcı saraylar ve gürül gürül akan nehirler vardı. Boş bir yer görmek mümkün değildi ve her yer güzel bağlarla kaplıydı.

Semerkant'ta Timur'un ordusundaki filleri de görmek nasip oldu. Clavijo bana ikinci kez dostluğunu gösterdi. "Timur'un huzuruna çıktığımda istersen sen de benimle gel." dedi. O gece mutluluktan sabaha kadar uyuyamadım.

Acaba Timur bana da bir şey hediye eder miydi? Neden olmasın ki neticede ben de bu elçilik heyetinde bulunuyorum. Fillerinden birini hediye etmesin. Yok yok fil falan istemem. Nasıl bakarım file? Yoksa huzuruna çıkmasam mı? Aman Allah'ım ne yapmalıyım? Bana yardım et.

Aaa, ayağıma n'oluyor? Sanki birisi ayağımı mı gıdıklıyor? O da ne? Ah Tekir, sen miydin dostum? Yoksa bütün bunlar rüyadan mı ibaretti? Televizyonun karşısında uyuyakalmışım. Of, anlaşılan yeni hayata merhaba demek bir başka bahara kaldı!

ŞEHİRLERİ İÇTEN YIKAN SÖZ GEÇİŞİ Ahmet KAFKAS

yağmurlar başladığında yanardı bu şehrin ışıkları
dökülen yapraklar sararmışken
ömrün sanki son demi
hızlı bir geçişle ilerlerdi kırılmış hayatlar
bir nefes, bir soluklanma
ve dönüş geldiğin yola
sevinçler, hüznler, serin gözyaşı
ağustosta titremek, bağı yanmak ayazda
yol üstünde saksılanmamış çiçeklerin tozu gibi
solup giden ay gibi önemsiz bir gidiş
kuruyan yaprağa basan bir kadın
ardına dönüp bakmayan bir adam
bir havalar, umursamayışlar

yıllanmış hayatlar yürürdü bu şehirde
güz gelince ve yapraklar sarardığında
sessizlik kaplardı her yanı
adamı dağıtan, toprağı toplayan
insanı bitiren bir şey vardı
yaprağı solan düşerdi aynı yere
kurumuş dallarının altına akasyanın
soğuk bir taşın üstüne
yığılıp gidenler vardı
bu şehirde adam olmak zor olurdu
bu mevsimde nefes almak çok zor

yağmurlar başladığında yanardı bu şehrin ışıkları
adamin saçlarından ve kirpiklerinden
süzülen yaşlar vardı
bir hüzün, bir anımsayış, bir saklanış
gelenler, geçenler, görenler, umursamayanlar
kornasına asılan bir tofaşçı
ürperen çocuk ve kadın
havlayan sokak köpekleri

yıllanmış anılar yürürdü bu şehirde
akşam olunca ve yağmur yağdığında
evine gidemeyen genç kadınlar vardı
şehri içine kapatan, kepenkleri usulca örten
gizli bir el vardı
asgari ücrete hasret kadınlar tezgâh toplar
evde kurulacak sofraya koşarlardı
patronlar hep sevimsiz
kadınlar hep yorgun kalırdı
bu şehrin kadınları zor olurdu
bu şehrin dükkânları çok zor

yağmurlar başladığında yanardı bu şehrin ışıkları
ıslanmış sokaklarından sessizce geçenler bilirdi
keskin divit ve mavi mürekkepli şiirleri
bir kâğıt, bir divit, yırtılan dizeler
evin bir köşesinde birikmiş, yırtılmış kâğıtlar
içinden geçip gidenler, kağıda düşmeyenler
ah edişler, keşkeler, uyanamayışlar

akşam olunca ve yağmur yağdığında
sessizlik kaplamışken her yanı
içten yıkan sözler geçerdi kaldırımdan

ANLAMLI CÜMLE Cihat BARIŞ

Göğsümdeki putların İbrahim'isin sen
Ebabili içime saplanan karanlıkların
Ay gümüşe döndü, güneş altına
Kuluncunu kırdın dünyamın
Alazında yürürken cam kesiklerinin

Sana bahar adını verdim
Helâllik istemem lâzım diğer mevsimlerden
Diğer güllerden, nağmelerden
Güneşten, kamerden

Kıraçlara ekilmiş tohum gibi kadimsin
Bugün Temmuz'un on biri
Endamlı boy veren başaklar;
Sen de kalbimde boy veriyorsun
Kutlu bir vatan bana dizlerin

Yoktun, nar ağacı döktü çiçeklerini
İnsicamı bozuldu rahvan atların
Sonra
Geldin, fesleğenler yeşerdi şakaklarımda
Anamlı bir cümleye büründü pejmürde harflerim

SORGU

Yahya ÖZKÖK

Zeytin karası gözlerine, altın sarısı güneşi sürme çekmiş bir anadır Kudüs. Evini selamete eviren, gözlerini hangi evladının şehadet şerbetini içeceğini bilmeden uzak mescide çeviren anneler... Kaç çocuğa hamile kalmayı düşünür şehitlerin yüzündeki tebessümü görünce? Ya da kaç çocuğunun cenazesinde tevekkülün destanını yazar?

Tüm vekâleti Allah'a teslim edip oğulların, kızların bir iman kalesi gibi yetişmesinde payına düşen uykusuz gecelerin hesabını tutmayan, kör kurşunların kocalara kanat verdiği bu diyarın toprağa düşen gözyaşlarını işlemeli mendillerle silen, bereketli elleriyle pişirdiği ekmeklerin bir lokması gülücüklere müptela kaşık çatal seslerine karışmadıkça boğazından geçmeyen anneler... Kurşunlar eşliğinde yağmaya gelen hangi yüzüze işgal ettirecek yuvasını? Ya da nice umutla suladığı fidanları hangi vahşi batı rüzgârı kırmaya yeltenecek?

Oyun çağındaki çocukların buselerini yalnız hatıralarda hissetmeye çalışan, yine de Aksa'dan bir taşın düşmemesi için nöbetteyken çocukları düşen anneler... Öksüz kalmasın diye Aksa, kendi çocuklarına hasret kalan anneler... Şimdi neyle tarayacak Kudüs'ün yanan saçlarını? Nasıl yol bulacak nehirden denize kadar kana bulanmış mübarek topraklarda?

Mirac'a çıkışdır namaz insanın ve ilk namazla-

rın pusulasında kible Aksa'yı gösterirken cennet kokulu çocuklara göğüslerinden şifa dolu badeler sunan anneler... Şimdi çocuklarına kavuşmak için kaç gün daha sayacak? Ve dikenli tellerin gölgesinde hangi sokaklardan ulaşacak iyice uzaklaştırılan mescide?

Burak Duvarı'nda lanetli dillerin zehirli sözlerine yüreği dayanamayan, bastığı yerlere cennetin kokusunu bırakan anneler... Seccadeleri ıslatan dualarınıza kaç yiğidi ortak ettiniz?

Hız Davud'un yıldızını kirleten alçakların uzun namlulu ödle bakışlarına ölüm korkusunu nakış nakış işleyen anneler... Hesabını yalnız mahşere mi bırakacak şehadete eren çocukların ve cumaya hasret kalan kutlu mescidin?

Sapan taşlarının ebabil kuşlarına eşlik ettiği senfonide dabka oynayan gençlere kınalı elleriyle alkış tutan anneler... Musibetlere gösterdiği efsanevi tavırla nice karanlık yüreklere nur saçan ve şehadetiyle bütün dünyada intifada başlatarak İslam'ı âleme yayan anneler... Sandıklara mahpus çeyizlerin hesabını kimden soracak?

Ezan sesine karışan çan ve şofarı aynı semada adaletle bağrına basan Kudüs, bir evladına bahsettiği öpücüğü diğerinden esirgemeyen anneler gibi mübarek.

ALDATTI Mehmet GÖZÜKARA

Dünya mücevheri çekti kendine
İnci, mercan, yakut, lalı aldattı
Aklım gitti çiçeklerin rengine
Seher vakti açan gülü aldattı

Bağ bahçesi bostana ömrümü verdim
Gün günü çoğaldı bitmedi derdim
Kırılır deseler çabuk inerdim
Meyvesi üstünde dalı aldattı

Aklım gitti gönül verdim güzele
Faş edip ismini demedim ele
Sarıp solarak döndüm gazele
Kutnu kumaşıyla şalı aldattı

Yaz bahar ayında açılan yaprak
Güz gelip dalından ayrılırken bak
Doymayan gözünü doyurur toprak
Altını gümüşü pulu aldattı

Çektiklerim tam görünmez dışımdan
Kim ne bilsin neler geçti başımdan
Anla Gözükara gözüm yaşımdan
Güler yüzü tatlı dili aldattı

biraz acıdan çokça Mustafa IŞIK

çocukların göğe çizdiği güneşimsin
doğudaki kapıdan her sabah
nazla, edayla salınıp gelen
dağ göğsünde sabırsız ceylan

sen sayfalar ortasından kalkıp
kızılığına veda eden günsün
sadece bakana gülümseyen

tuz gibi kayaya serip kendini
bakışlarını hep kısa kestiren

gür saçını dağa bırakır keşiş
atın hüznü çift nalda mih
söyle, hangi masalın perisisin
gülüşüyle ırmaklar serinleten

aşk, kadının gülüşüdür
acıyı en güzelinden konuşan

sen, gecenin yol bilene taşıdığı
bir yudumluk abıhayatsın
aynamda kuşlarla uçmaya yeminli
göçebe merhametten gülüşünle
perdeler asarsın göz ucuna

eskiyen avuca kınalıyken özlemek
kimdi tenime kurtçuk sığdıran

gelincik toplar gibi toplarsın
dalga ucunda köpüğü,
tutup en çılgınca çığlığıyla
dağın yankısını taşlarsın

sendin başından taçtan yaprakla
ötelerin kıyısında gezinip duran

gitmekle kalmak arasında
yalınayak gezinen sen, söyle
hangi gecenin kırık kapısının
görünmez rüyalara açılan.

VÜCUBİYET Nilüfer AKINGÜL

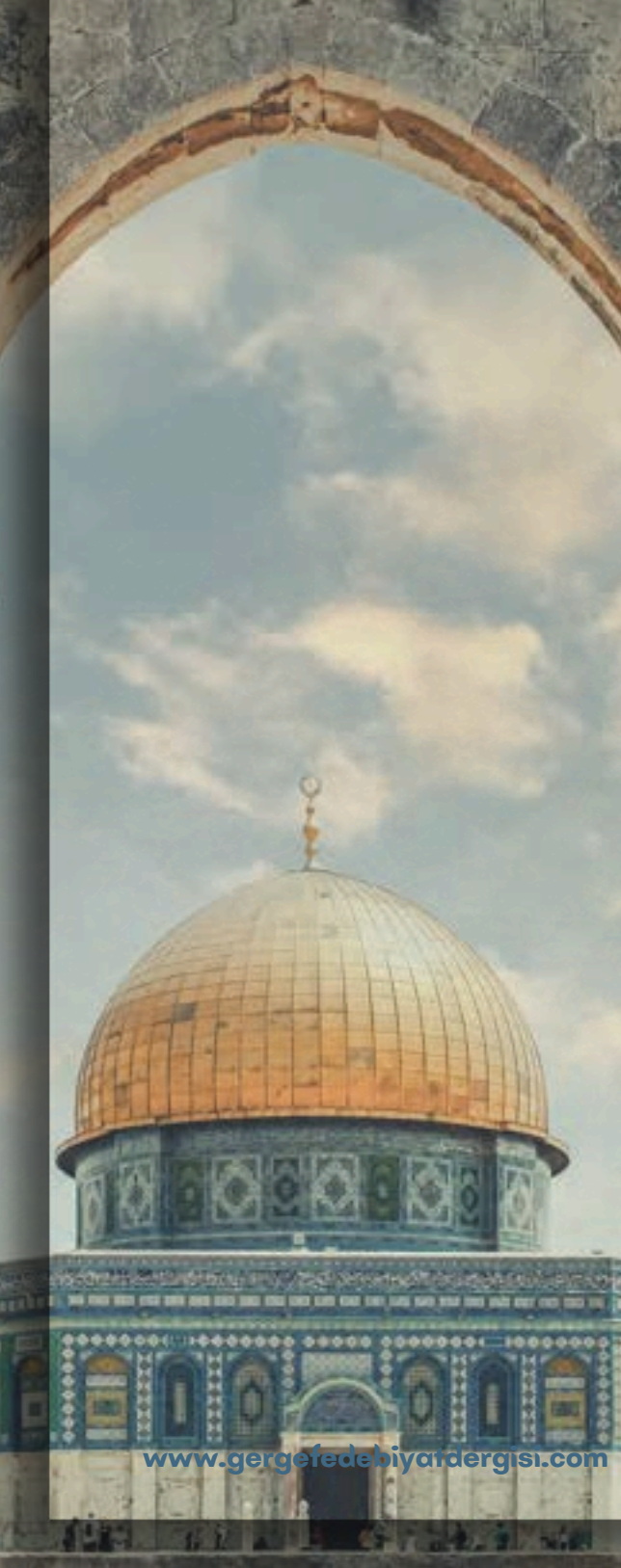
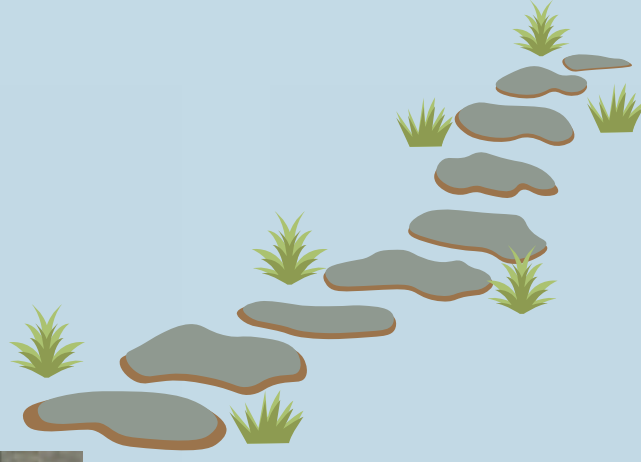

Yine insanlığımızı sorguladığımız bir çağdan geçiyoruz. Malumunuz, Esed rejimi düştü ve Esed'in vahşi uygulamaları dünyanın gözleri önüne serildi. Suriyelileri vatanını savunmamakla, vatan hainliğiyle isnat edip suçlayan o grup, acaba bu sahneyi müşahede edince utandı mı çok merak ediyorum? Hakeza vicdanlarının dehlizlerinde insanlığa dair ufacık bir emare bulunuyorsa birkaç gün aynaya bakmalılar diye düşünüyorum.

On yedi yaşında Esed rejiminin işkence merkezine düşen kadının: "Hapishaneye düştüğümde henüz on yedi yaşındaydım. Sabah akşam bizlere tecavüz ediliyordu; şu an iki çocuğum var ve babaları kim bilmiyorum. Ben yine şanslıyım. Bazı kadınların doğurduğu çocuklar, annelerinin gözleri önünde, doğduğu gün öldürülüyordu ve çoğu aklını kaybetti. Doğum yapacağımız güne kadar ve bu çıktığımız güne kadar tecavüze uğradık." Ölümün tek kurtuluş reçetesi olduğu bir boyuttan geçen bu kadının söylediklerine, bırakın empati kurmayı bunları dinlemek dahi ruhumuzu boğmakta ve böyle binlerce hikayeyi dinlemek, dinimizi kenara koysak bile insanlığımızı sorgulatmaktadır. Kelimelerin ilmek ilmek düğümlendiği bir kalemden sızan ve bu kalemin mürekkebinden hayâ ederek yazan bu kardeşinizin, sözün bittiği yerde söze düşer olmanın vucubiyeti ile yazmak zorunda olduğunu belirtmek isterim.

Rejim tarafından halkına bomba atma emri verilen ve bu emre itaat etmediği için kırk üç yıl zindanlarda ağır işkencelere tâbi tutulan pilotun söylediklerine mi yanalım, işkence merkezlerindeki gardiyanların mahkûmlara zulmetmedikleri için daha ağır işkencelerle sindirilmelerine mi? Hapishane demek aslında çok masum bir adlandırma olur, resmen insan mezbahanesi demek daha yerli yerinde. Akıllarını muhafaza edebilmek

için zindanların duvarlarına kalem ve sivri metaller kullanmaksızın tırnaklarıyla resim yapan, yazı yazan mazlumların ümitlerini yitirmemeleri; kalplerindeki iman kuvveti ve Allah'a olan teslimiyetleri takdire şayan. Çöpleri hatta dışkı ve idrarları, belki de insan cesetlerini dahi yaşama tutunabilmek adına kullanmak zorunda bırakılan binlerce mazlumun, binlerce mağdurun sözüm ona mahkûmun acısını iliklerinde yaşamayan kim varsa Allah'a havale ediyoruz.

Bir gün gelecek ve o gün Filistin halkına yapılan soykırım basit kalacak deseler inanmazdım ve şu an o gündeyim. Şu an pres makinesinde insanların preslenmesini akledemeyen sekte-i dumurdayım. Hayatın içerisinde, hayata dair anlamlandırmalarla hayatı yaşamanın yanı sıra, hayata bir şeyler katabilmek adına yazan bizler, bilmiyorum neler yazmalıyız; kaleme yemin eden Yaradan'ın adına? Allah'ın adaletini sorgulayan zihinler, umarım anlamıştır cehennemnin neden var olduğunu. Umarım "Merhamet etmeyene merhamet edilmez!" Hadis-i şerifinin şifresini kalben çözümlemişlerdir.

Tabii bir yandan ifratla tefrit arası kalan bir halk ile de karşı karşıyayız. Bu kargaşadan faydalanıp her hakkı kendisinde gören dünün mazlumu, bugünün zalimi olmamalı. Bunun en'nihai yolu ise muhakkak surette yine nebevi metottan geçmektedir. Nasıl ki Suriyeli kardeşlerimizi muhacir olarak addedip onlara sahip çıktıysak "Mazlumun dini sorulmaz!" sünneti ilkesiyle hareket ederek dünyanın dört bir yanında daha nice zulüm altında inleyen insanlara yardım elini uzatmaya Müslüman Türk halkı olarak istidat ve istikrarla devam etmeliyiz. Selam ve dua ile...

FUZULİ
Selim ERDOĞAN

Toprağında bu yangın ne ola, kimden ola
Yağan rahmet Kadir-i Mutlak Hakimden ola

...

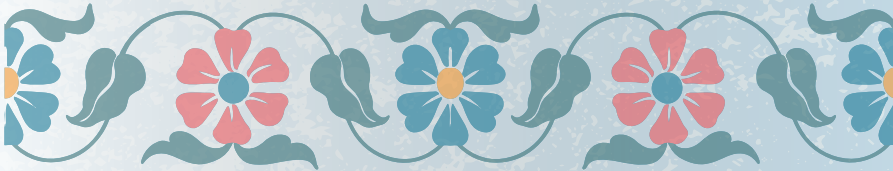
Derman kahreder beni derdinle bahtiyarım
Dinmezse ıstırabım sebep hekimden ola

...

Çölümsün, serabımsın, gecemsin, ışığımsın
Rüzgârına kapılmam sonsuz çekimden ola

...

Dünümde bugünümde yarınımda hep sen ol
Varlığım ve yokluğum baki hükümden ola

SEN GÜLÜNCE Mehmet Emin TEKTAŞ

Sen gülünce hapsiriyor kalbim...
Birkaç saniyeliğine duruyor mevsimlerin döngüsü;
Geceyi sonsuz bir aydınlık örtüyor,
En sahi doğrular yalanlarla söyleniyor,
Yaşam hayallere bürünüyor
Sen gülünce.

Sen sevince iki kutba ayrılıyor kanımdaki zaman...
Baştan oluşuyor dünyanın kaderi;
Küheylanlar gibi bir çırpıda yazılıyor şiirler,
Savaşlar galip ilan ediyor kaybedişlerimi,
Kararmayı bırakıyor yıllar
Sen sevince.

Seni sevince cennet hurilerinden fire veriyor her bakışta...
Gökkuşağının binlerce rengine ayrılıyor gözlerim;
Geçmiş yakılıyor geleceğin sobasında,
Bir Güneş bir Güneş'i boğazlıyor avlumda,
İçimdeki azılı haydutu bir çocuk susturuyor
Seni sevince.

MERHAMETLİ DÜŞLERİM Kazım GÖK

beş vakit seferber oluyor
çığlık çığığa tütsülü minareler
dumanlarında yağmur duası

gündüz bildiğiniz kabus
soykırım var abluka var köz olmuş açlık var

bereketli tarihimden
sorgusuz sualsiz
her gün düşlerime bir müjde yansıyor

göğe dökülen humuslu toprağa benzer
gümüşten bulutlar

kan ter içerisinde kalıyorum
elimde utangaç bir karasaban
ata tohumları saçıyorum
altın sarısı oluyor gökyüzü başak başak

sonuna kadar üflüyorum
nefessizlik yaşıyor beni
bulutların harmanı ulaşıyor Gazze'ye
buğday yağıyor un ırmağı taşıyor
ekmekler kızarıyor somuncu babanın sarnıcında
oh be sonunda
çocukların harlanan damağı sırlıklam

hep yeniden gelmek zorunda değil zonklayan sabah
uyandırmayın beni

alkışlar sana ey gece
alkışlar sana ey uykularım
alkışların en büyüğü sana olsun
merhametli esneyen düşlerim

BİR SESSİZLİK VAR YÜREĞİMDE Yalçın SEVİM

Sessizlik yüreğimde bir çığ gibi yer edinmişti! Yüreğimin içindeki sesin bir dili olsa da konuşsa ne vardı. Kim bilir neler konuşurdu. Sevgimi kimlere anlatırdı, neler fısıldardı kulaklara... Ah ah! Nerede o eski dostluklar, arkadaşlıklar, sevgiler, saygılar, mutluluklar, sevinçler, neşeli dolu günler...

Nerden çıktı bu sessizlik veya nedir bu yüreğin sessiz kalışı diyebilirsiniz? Aşkın, sevginin, âşık olmanın en büyük nedeniydi bu sessizlik...Herkes karşısındaki kişiyi tanıdıktan sonra ve onunla belirli bir dönem konuşup, hayatına aldığında, nasıl birisi olduğunu ve huyunu suyunu her şeyini bir zaman geçtikten sonra öğreniyor ve anlıyor... O kişi belki de vazgeçilmez oluyor o insanın yaşamında. En çok sevilen, en çok özlenen...

Sevgiyi anlatmayı görev edinmişti sanki yüreğim.

Bazen aşk, bazen sevgiyi kâğıda dökmek için uğraşıyordu...

Bazen de "ah bu ihanetin gözü kör olsun diyor" Belki de hırçnlığını, kalemden kâğıttan başkası anlamadığı için çarem diye sarılıyordum kalem ve kâğıda. Çaresizliğimi, aldanişımı ve sessizliğimi tek anlayan onlardı belki... Masamın başına oturuyordum ve yaşanan tüm sessizlikleri bir bir çaresiz şekilde anlatıyor ve yazıyordum. Sanki benim sır arkadaşımı. Ee tabii ki belirli bir zaman geçince beraber sır arkadaşım da oldu, sevdiğim saydığım da... Bir ara yazmaya ara verdim. Hırçnlaşmış, karar vermişim artık yazmayacağım diye.

Sonra anladım ki zaman geçince insan daha da sessiz kalıyor ve gün geçtikçe de sessizliği bütün vücudunu sarıyordu... Kızıyordum, kendime öfkeleniyordum, yine hırçnlaşıyordum ve fırtına gibi evet aynı onun gibi esiyordum, üzülüyordum, acıyordum.

Sevip âşık oluyordum. Gezip görüyordum. Yürüyor, koşuyordum ama hiçbiri bana bir şey anlam ifade etmiyordu. Anlamıyordum ya da anlamazlıktan geliyordum. Ne garip diye düşünüyordum. Oysa ben artık kimse ile konuşmak, kendi içimdekilerini paylaşmak istemiyordum. Kendime geleyim diye beş dakika mola verdim o esnada bir şiir aklıma gelmişti. Neydi bu şiir...

Tabii ki de Yahya Kemal Beyatlı'nın o güzel şiiri:

"Sessiz Gemi"

Artık demir almak günü gelmişse zamandan,
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.
Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.
Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli.
Biçare gönüller! Ne giden son gemidir bu!
Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu!
Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;
Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.
Birçok gidenin her biri memnun ki yerinden,
Birçok seneler geçti; dönen yok seferinden.

Bu mısralarında ne kadar güzel ifade etmiş şair sessizliği... O gün için benim çok hoşuma gitmişti ve bir kez daha okuyayım dedim ve okudum. Adeta sessizliği ve beni anlatmış gibiydi mısralarında...

Sonra yazıma tekrar devam edeyim dedim... Biz istersek her şeyi yapabiliriz. Tüm sessizliğimizi kanıtlayabilir, kendi iç dünyamıza kapanmayı ve sessizliğin sesini, mutluluğunu bir an olsun dinlemeyi tercih ederiz bazen. Oysa biz yalnızlaşıyor, kimsesiz öksüz çocuk gibi kalıyoruz ve hayatımız boyunca da kendi çizdiğimiz hayal dünyamızın sınırları içinde hapsolmuş gibi kalıyoruz. Bir zaman sonra bu sınırlar iyice daralıyor ve çıkılmaz bir hal alıyor. Biz de bunun farkına dahi varamıyoruz maalesef...

Bu sessizliğimizi biri gelse de bozsa yeniden, yeni bir hayata kavuşmak için elimizden ne geliyorsa yapmaya çalışıyoruz. Yapmalıyız da diyoruz bazen...

Hayatımızda, yaşamımızda ve ömrümüzün sonuna kadar sessiz kalmamak dileğiyle!..

SENSİZLİKTEN

**Gidiyorsun ya
Sadece sonbaharda
Ağaçlar yapraklarını
Bir bir döküyorsa
Bil ki sensizlikten...**
**Gidiyorsun ya
Şimdi yürek ağlıyorsa
Bedenim yine sızlıyorsa
Sol yanım acıyorsa
Bil ki sensizlikten...**
**Gidiyorsun ya
Hüzünler birbirini kovalıyorsa
Tatlı hayat acı hayat oluyorsa
Vicdanım hep sızlıyorsa
Bil ki sensizlikten...**

TEDİRĞİN İlayda YILDIRIM

Artık beni büyüten, halvetlerim
İçimin vadilerinde akar durur.
Meczip ağıtlar, kuytu yerlere sümbüller döker.
Sesini hatırlayamadığımız horozlar, kenti uyandırır.
Kalbi kırık yetimlerin annesi, yaralılardan şiirler
Hatıralar bir yaprağı kurutur, yaseminler sırdaş.
Hiçbir sır kalmamış, icazetler verildi.
Dağların göçü üzerimde, maverayı hatırlatırken sesler
Çoban türküleri, sessiz sabahların aşinası.
Rüzgarlar, günbatımında ıssız denizlere çağlar.
Bir ân ki
Dâre çekildi korkular, intizar prangalarında
Renkleri bozulan mahpus yüreklerin dünyasıymış buralar.
Sandığımdan da fazlaymış,
Avuçları terleyen tedirgin insanlar.

BİZİM EVİN ENTELİ Abdülhakim ÇİFTÇİ

Haz ve hız dünyasının insan fitratına çalım attığı bir zaman diliminde, kalabalıkların içinde tek başınalığı kemiklerine kadar hisseden, cadde boyunca türküsünü mırıldanarak yürüyen ve hafif esintili rüzgârda trençkotunu elleriyle birbirine geçiren biri ne kadar mutluydu o kadar mutluysa. Yaşından büyük, yaşından yorgundu bu günlerde. Yorgunluğunun yaşamak gibi bir anlamı vardı ve bu onun için fevkalade mühim bir şeydi. Çünkü hayatın anlamı onun için en acil meseleydi. Ona göre ancak bir nedeni olanlar hemen her nasıla dayanabilirdi. Yaşamak için bir umudu olan onun için son derece manalı bir hayata sahipti. Geleceğini yeniden tasarlar, geçmişini güncellemenin peşine düşerdi. Düşüğünde dizinin üstünde savaşır, zorluğun üstesinden ancak mücadele ile geleceğini düşünürdü.

Her zamankinden daha sevinçli ve daha yaşam doluydu. Geldiği yeri, durduğu yeri ve gideceği yeri bilir; aralıklı bıraktığı kapıları ise bilmezden gelirdi. Kendi rolünü oynadığı ortamları sever, mış gibi yapmak zorunda olduğu yerleri ustaca bertaraf ederdi. Kalbinden ikram etmeyen yemeğini yemez, gönülden davet etmeyen evine gitmezdi. Ömrünü israf etmez; evini de gönlünü de vaktini de dengine ayırırdı. Geçmeyen parayı, hedefe varmayan mızrağı ve geç gelen adaleti bühtan sayar, olacak olan duayı mütemadiyen yapardı. Yitirilmiş hikmetin izini sürer, mottolar diyarında at koşturmaya pekâlâ severdi. Salihlerden olmayı temenni eder, tahammül etmeyi sabırdan saymazdı. Özlemle sarılmayana sarılmaz, muhabbeti samimi olmayanla görüşmek için kendini zorlamazdı. Az konuşur çok dinler, çok dinleyip hiç konuşmayana bir şeyler anlatmazdı. Beklentiyi az tutar, hayal satmaya kalkışmazdı. Hayata sadece kendi penceresinden bakmaz, at gözlüğü ile haya-

Yitirilmiş hikmetin izini sürer mottolar diyarında at koşturmayı pekâlâ severdi.

ta bakanla arasına mesafe koyardı. O, her şeye rağmen yaşamın bir lütuf, varlığın ise bir rahmet olduğuna inanırdı. Dünyaya kazık çakmayı aklının ucundan bile geçirmez, tapu sicil memuru gibi davranmayı hiç düşünmezdi. Beden ve ruhun bütünlüğünü savunur, topuğuna batan dikenin fantom ağrısı gibi nefsinin ücra köşelerinde arardı. Dağ başı yalnızlığını sever, takdiri ezele teslim olduğunu söylerdi. Entelektüelleri entel olarak görür, akademik dil söylemini mahkemenin soğuk duvarlarına benzetirdi. Karar yorgunu bir hali olmasına rağmen inatla meclisin ağır yükünü sırtlanırdı. Alacakaranlığın en zor noktasında ışığı hayal ederek ilerler, karanlığı bir perde gibi parlaklığın üstüne açardı. Bazen çehresi öyle bir hal alırdı ki en dayanılmaz anda tükenmişlik girdabına düzlükten önceki son virajdan döner gibi dönerdi. Umut tüccarlığı yapmaz fakat bir çiçek varsa bir çiçeğin daha olduğuna inanırdı. Metropol şehirlerin sineklerinden kurtulmanın ancak bataklığı kurutmakla mümkün olduğunu düşünür, dünyalığı bala konan böceklerle benzetirdi. Hayatı zorlaştıran şeyin insanın ürettiği sistemler olduğunu söyler, kurumsalın insanın canına kastettiğini iddia ederdi.

Yaşıyor olmayı savaşıyor olmakla eş değer tutar, mücadelenin ilk anda başladığını bilirdi. O; inzivaya çekilmeyi ve günlük hayatın keşmekeşinden kurtulmayı temenni eder, olan biteni kaçırmamanın keyfini talep ederdi. Mutluluğu hep başka diyarda aramaz, olmadığı yerin yemyeşil olmadığını dile getirirdi. Ve o; orta bir dünya vatandaşı olmak için Dostoyevski okumayı şart sayar, yere serilecek halıyı asla duvara asmazdı.

NEYE YARAR? Yunus LAÇİN

/
Kale bekçisi midir siyah saçın telleri?
Bir perde gibi örtüp saklar inci yüzünü.
Ey güzellik perisi, feda ettim yılları,
C/anımdan usandırıp sürdürme/sen nazını.

**Perçeminden bergüzar salmasan neye yarar?
Biteviye y/anımda kalmasan neye yarar?**

/
O sürmeli gözlerin gamzene mermi sürmüş,
Vurmak için sadrımı, tetikte öyle bekler.
Kırpiklerin ok gibi sineme her dem harmış,
Şu uslanmaz başımın derdine dertler ekler.

**Meltem olup ruhuma dalmasan neye yarar?
Mehtap gibi dünyama dolmasan neye yarar?**

/
Divaneyim dağında ferhat gibi zordayım,
Dinmedi hiç gözyaşım, ezelden bahtım siyah.
Gamzedeyim b/ağında, bülbül gibi zardayım,
Ey gülru, hatırın var, dikenine eyvallah.

**Ekmeğimi benimle bölmesen neye yarar?
Sensiz ne çektiğimi, bilmesen neye yarar?**

/
Vuslat için arzuyla dolaştım diyar diyar,
Ne gün yüzünü gördüm ne muradı mı aldım.
Ayrılık c/ezasını çektiğim yetmez mi yar?
Bu gurbetin korunda hayal-i haba daldım.

**Ömrümün baharında gelmesen neye yarar?
Şu hayatta benimle gülmesen neye yarar?**

KAHRAMAN KUŞLARIN SAVAŞLARI

Ecrin Naz HAMZAÇEBİ

Ihlamur ağaçları bir zamanlar dikenli olurdu. Dikenleri ise en çok annelere zarar verirdi. O zamanların birinde bir çocuk vardı.

Bir de savaş.

Ve bir anne ki en çok zararı da o gördü.

Savaş artık önü kesilmez derecede büyümüştü, zalimler onları kendi aralarında istemiyor, onları yok etmeye çalışıyordu. Çocuk savaşa gitse ne olurdu ki? İyi bir mesleği olmasa da olurdu. Savaş size meslek vermez ama sizin canınızı yakar.

Çocuk gitti, yitik bir savaş meydanıydı gördüğü. Sadece ve sadece yitmiş gitmiş bir meydan. Eskiden orada koştuğunu hatırladı ama savaşın umrunda bile değildi adım sesleri. Eskiden orada şarkılar söylediğini hatırladı ama savaşın umrunda bile değildi sözleri. Eskiden orada olduğunu hatırladı ama savaşın umrunda bile değildi varlığı.

Şimdi de buradaydı. Üzerinde kırmızı bir kıyafetle değil, kanlı bir üniforma ile. Düzgün bir kıyafetle değil, yırtık olanla.

Savaş kan akıtır, Bu sadece o meydanda geçerli değil. Akan kan en çok anneyi üzer ki bu her zaman öyledir.

Çocuk ilerledi meydanda.

En azından cesurdu, annesi öyle derdi ona. Benim cesur oğlum, annesinin kahramanı. Eski bir hikâyeye benzedi çocuğun bu anları. Annesi anlatmıştı. Yavru bir kuşla alakalıydı ki savaşın umrunda bile değildi kuşlar.

Bizim kuş uçtu, o an çocuk değildi. Sadece bir kuştı. İlerlemeyi isteyen bir kuştan fazlası değildi.

Sadece bir kuş gibi kollarını açtı, savaşa koştu.

Savaş ona kollarını açtı, eski bir dost gibi selamlaştılar.

Bu iki dost birbirlerinin dengiydiler. İkisi de sustu, savaş kazandı.

Nasıl olur da yavru kuşu vururlar?

Vurulmadı ki, dedi annesi. Benim yavru kuşum cesurdur, vurulmaz dedi.

Öldü, dediler. Keşke güzel bir kıyafet alabilseydi.

Ama fakir bir çocuktuktu o.

Öldü, dediler. Keşke doktor olabilseydi.

Ama eğitimini bile tamamlayamadı ki o.

Öldü, dediler. Keşke baba olabilseydi.

Ama yirmisini bile göremedi o.

Öldü, dediler. Gerçekten öldü.

Ölemez ki o.

Öldü, dediler.

Öldü o, dedi anne.

Meydana koştu. Çılgıncı ciğerlerini, vücudunu bile aşmıştı.

"Bir gün bir kuş dönecek," diye bağıyordu içindeki fırtınaya. "Sizi yenilgiye uğratacak bir kuş. Yaralı olan ama öyle olduğunu bilmeyen. O gün geldiğinde siz kenara çekileceksiniz ve dünyanın düzeni başınızdan aşağı dökülecek." diye haykırdı içindeki ve dışardaki savaşa.

Annenin sesini ise kimsecikler duymadı.

SEYR-İ ÂLEM KÖŞESİ Fatma SÜMER

YIVLİ MİNARE

Antalya batı medeniyetinin ve Türk-İslam medeniyetinin nişânelerini barındıran, tarihi ve kültürel açıdan oldukça zengin bir şehir. Şehre kimlik kazandıran bu eserlerden biri de Yivli Minare Camii...

İnsanın kimliğini oluşturan fiziki, ahlakî ve duygusal yönleri vardır. Bu özelliklerden bahsedildiğinde o kişi olduğunu anlarsınız. Örneğin adâlet denildiğinde Hz. Ömer, ilim denildiğinde Hz. Ali, edep denildiğinde Hz. Osman'ın (r.a.) akla gelmesi gibi. Şehirler de buna benzer bir durum sergiler. Onlara kimlik kazandıran yapılar vardır. Sanki o yapılar olmasa o şehir anlamsızlaşacakmış gibi gelir. Bu yazımda bir şehre; Antalya'ya tek başına bile kimlik kazandıran bir yapıdan bahsedeceğim size...

Antalya batı medeniyetinin ve Türk-İslam medeniyetinin nişânelerini barındıran, tarihî ve kültürel açıdan oldukça zengin bir şehir. Şehre kimlik kazandıran bu eserlerden biri de Yivli Minare Camii. Hani hep mekânların, mâbetlerin de ruhu vardır, özlenir, özletir, çağırır derim ya, Yivli Minare Camiinin ruhu o kadar derin, muhabbeti o kadar cezbedici ki, defalarca ziyaret etmeme rağmen duyduğum muhabbet hiç eksilmedi. İçinde duyduğum huzur ve aldığım haz her seferinde bir sonraki ziyaret için bana davetiye verdi. İşte böyle bir davete icabetin ardından gözlemlerimi, duygularımı ve mekânın tarihini sizlerle paylaşmak

Yivli Minare (Antalya Ulu Camii)
Antalya'daki ilk İslamî yapılarından.
13. yüzyıla ait bir Selçuklu eseridir.

Yönünüzü güneye dönerek kuleyi solunuza aldığınızda, narin ve estetik yapısı, tarihi kuşanmış mîmârisiyle Yivli Minare'yi karşınızda göreceksiniz.

istiyorum.

Yivli Minare Camii Muratpaşa ilçesinin, Antalya'nın ilk yerleşim yeri olan, güneyi deniz kuzeyi surlarla çevrili, Antalya'nın şehir merkezi ve tarihinin başlangıcı diyebileceğimiz Kaleiçi mevkiinde bulunmakta. Ziyaret etmek isteyenlerin özel araçla ya da toplu taşı-

mayla saat kulesine kadar gelmesi Yivli Minare Camii'ne ulaşımı kolaylaştıracaktır. Ancak özel araçla park yeri bulmakta zorlanacağınızı belirtmek isterim.

Camii saat kulesinin hafif güneybatısına düşmekte. Saat kulesi demişken kısa da olsa bahsetmeden geçmek olmaz. Zîrâ Antalya'yı simgeleyen yapılardan biri de odur. Saat kulesi 9. yüzyılda Bizanslılar tarafından kale burcu olarak inşa edilmiş. 1900'lerin başında Küçük Sait Paşa tarafından restore edilerek Sultan Abdülhamid Han şerefine saat kulesine dönüştürülmüş. Yönünüzü güneye dönerek kuleyi solunuza aldığınızda, narin ve

estetik yapısı, tarihi kuşanmış mîmârisiyle Yivli Minare'yi karşınızda göreceksiniz. Bu karşılaşma size hoş geldin deyip gözünüze ve gönlünüze görsel bir şölen sunsa da bu sizi tatmin etmeyecek yakından görme isteğinizi arttıracaktır. Bu durumda saat kulesinin hemen dibinden Kaleiçi'nin taş döşemeli dar sokaklarından aşağıya doğru yürümeye başlayın. Kısa bir mesafe 15, 20 metre kadar yürüyünce sağa ayrılan yoldan devam ediyorsunuz. Kaleiçi'nin tarihî ve otantik havası hemen sarıyor sizi. Sağlı sollu turistik ve hediyelik eşyalar satan dükkanlar eşlik ediyor yürüyüşünüze. 250, 300 m kadar ilerlediğinizde, taş döşemeli yolun güneye

kıvrıldığı noktada, hemen sağınızda 10 m kadar içeride kalıyor Yivli Minare Camii. Çınar ağaçlarının gölgesi altında ilerlerken sağda taş işçiliğinin estetiğiyle ve görkemiyle şu an çarşı olarak kullanılan tarihî Selçuklu Medresesi'nin kapısı karşılıyor sizi. Solunuzda kesme taşlardan yapılmış bir kaide üzerine, kırmızı tuğlalardan inşa edilmiş, 38 m yüksekliğinde, 8 yarım daire şeklinde yivleri bulunan ve bu adını da bu tasarımdan alan minare en görkemli tablo gibi tamamıyor bu eşsiz manzarayı. Minare ilk inşa edildiğinde mavi çinilerle kaplıymış ancak üzerinden geçen zamana yenik düşen çiniler dökülmüş. Şu anki kırmızı tuğladan hali de Anadolu'da benzeri olmayan mîmârisiyle oldukça dikkat çekici durmakta. Üzerindeki kitâbeden anlaşıldığı üzere 1200'lü yılların ilk çeyreğinde Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubat döneminde inşa edilmiş, hâlâ dimdik ayakta durarak dönemin estetiğini

bugüne taşımakta. Minare çevresinde Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü, hâlâ da devam etmekte olan restorasyon ve kazı çalışmalarında mezarlar, öğrenci hücreleri, eyvan duvarları gibi medreseye ait

Minare ilk inşa edildiğinde mavi çinilerle kaplıymış ancak üzerinden geçen zamana yenik düşen çiniler dökülmüş.

olduğu düşünülen yapı bölümleri bulunmuştur.

Sağlı sollu iki eserle girdiğiniz tarihî yolculuk, tam karşınızda duran camii ile taçlanacak desem mübalağa etmiş olmam.

Camiinin içine girmeden önce tarihî hakkında bilgi vermek istiyorum ki, manevi ve estetik atmosferi bozulmasın. Tarihi kaynaklarda caminin I. Alâeddin Keykubat tarafından XIII. yüzyılda yapıldığı belirtilmiştir. Anadolu'nun çok kubbeli ilk eseri özelliğini taşı-

dığı da belirtilmiştir. Doğubatı yönünde dikdörtgen şeklinde, tek katlı olarak inşa edilmiş caminin boyu 26.5 eni ise 16.5 metre, duvar kalınlıkları ise 1 metreyi aşkındır. Farklı kemer geçişleriyle birbirine bağlanan 12 sütun üzerine yine farklı boyutlarda kubbeler inşa edilmiş. Mâbed farklı zamanlarda tadilatlar geçirmiş. Ancak 1972'de çıkan yangında epey tahrip olmuş. Bu tahribat sonrası yapılan restorasyon sırasında cami içinde kazı da yapılmış. Yapılan kazıda Selçuklu çinilerinin yanı sıra Roma ve Bizans'a ait levhalar ve kalıntılar da bulunması, yapının daha önce ticari bir mekan olarak kullanıldığı düşüncesini vermiş. Ayrıca dikdörtgen yapısından anlaşıldığı üzere 5. yüzyılda bazilika olarak inşa edildiği, sonra Mevlevihane olarak kullanıldığı, sonra da camiye çevrildiği bilgileri de tarihî kaynaklarda mevcuttur.

Yine aynı dönem yapılan kazılarda mezarlar ve çok sayıda su kanalı bulunmuştur. Bütün bu tarihi bilgilerden sonra şimdi gelin mâbede girelim ve o olağan dışı atmosferi birlikte soluyalım.

Yapının doğu ve kuzeyde olmak üzere iki kapısı var. Ancak giriş doğu tarafına düşen kapıdan sağlanıyor. Çok büyük olmayan, üstü kemer pervazlı iki kanatlı ahşap kapıdan içeriye adım atınca zaman yolculuğunuz boyut değiştiriyor âdeta. Taşın ve ahşabın çekiciliği yüzyıllar öncesine götürüyor insanı. Kemerlere bağlantı kısımları nakış nakış işlenmiş mermer sütunlar, kırmızı tuğlaların beyaz harçla kombinlendiği kubbeler doğallığın, estetiğin ve emeğin güzelliğini sunuyor müşahitlerine. Zemine yakın, geniş duvarın sedir gibi durduğu, dışında demir parmaklıklarla tek kişilik bir tefekkür hücresi gibi pencereler sekisine oturup saatlerce orada kalma isteği uyandırıyor insanın içinde. Kubbeğin altında duran uzun ve dar pencerelerden süzülen ışık mâbede kattığı mistik havayla, oluşan manevi yoğunluğu ikiye katlıyor. Yakın dönemde yapıldığı anlaşılan ama Selçuklu motiflerinin uygulandığı ahşap oyma kürsü ve mimber uyum sağlamış mâbedin tarihî ve manevi dokusuna. Yine estetik bir şekilde tasarlanmış kadınlar bölümünü ayıran ahşap paravanlar, ortamın bütünlüğünü tamamlayan bir parça olmuş mâbedin içerisinde. En dikkat çekici olan bölümlerden biri ise bahsettiğim son dönemde yapılan restorasyon sırasında bulunan su kanalları. Doğu kapısına yakın, kuzey kapısının hemen önünde, üzeri camla kapatılmış su kanalları alışılmışın dı-

Yakın dönemde yapıldığı anlaşılan ama Selçuklu motiflerinin uygulandığı ahşap oyma kürsü ve minber uyum sağlamış mâbedin tarihî ve manevi dokusuna. Yine estetik bir şekilde tasarlanmış kadınlar bölümünü ayıran ahşap paravanlar, ortamın bütünlüğünü tamamlayan bir parça olmuş mâbedin içerisinde.

şında bir görünüm katıyor mâbede. İnsana hafif ürperti veren serin atmosferi, ruhen ve bedenen başka bir boyuta taşıyor insanı. Ne kadar uzun kalmak istesen de gitme vakti geliyor elbette. Çağlar öncesinden bu güne adım atıyor hissiyle çıkıyorsunuz kapıdan. Aslında Yivli Minare Külliyesi olarak anılıyor burası. Yivli Minare Medresesi, Atabey Armağan Medresesi, Nigar Hatun Türbesi, Mevlevihane ve Zincir Kıran Mehmet Bey Medresesi'ni de içine alan bir yapı kompleksinden oluşan bir külliye. Akdeniz ikliminin avantajından faydalanarak her mevsim ziyaret edilebilecek olan Yivli Minare Külliyesi ve Kaleiçi bölgesi, kültürel ve estetik bir şölen sunmak, tarihî ve manevi bir yolculuğa çıkarmak için sizleri bekliyor.

Bölge ve ülke olarak, gerek Türk İslam tarihinden bugüne ulaşan, gerek batı uygarlıklarından kalan kültürel ve tarihî eserlere sahip olmanın haklı gururunu yaşıyoruz. Ama en basitinden günümüz ve yakın tarihe baktığımızda böyle kıymetli eserlerin bugüne taşınmasında vatanın kuvvetli, kudretli ve özgür olmasının en birinci etken olduğu görünüyor. İşgal ve savaş yaşayan ülkelerde, ilk önce yüzyıllardır ayakta kalmış, bir toplumun kimliğini oluşturan tarihi ve kültürel değerlerinin acımadan yok edilmesi içini acıtıyor insanın. Buna binâen bir temenni ile sonlandırmak istiyorum sözlerimi. Rabbim vatanımıza birlik, dirlik ve düzenlik versin. Gönderimizde dalgalanan bayrağımızın gölgesinden ebediyen mahrum etmesin bizleri...

BAHTIMIN RÜZGÂRI Recep ŞEN

bahtımın rüzgârı ters yönden eser
savurur dört yana dondurur beni
acep olur mu ki görmek müyesser
yâr kavlinden döner kandırır beni

kirmen olur elde eğirir zaman
başımdaki sevda yaman mı yaman
bulunmaz bu derdin dermanı aman
ateşlere salar yandırır beni

erdik biz de yolun tam yarısına
boyandık talihin en karasına
davet edip durur gam sofrasına
bal diye zehire bandırır beni

hüma kuşu uçtu dünya hanından
uzaklara düştük yârin yanından
aşkın kılıcını çekip kınından
sevda meydanında sındırır beni

İNTİZAR FASLI

Seni nasıl/ bekliyorum/ atmayan/ şafağa sor
Bekliyorum/ gölgen gibi/ soluna sor/ sağa sor
Atmayan/ soluna sor/ bastığın/ toprağa sor
Şafağa sor/ sağa sor/ toprağa sor/ dağa sor

Bir kez olsun/ geliversen/ baharınla/ yazınla
Geliversen/ çöllerime/ müjdeleyen/ sözünle
Baharınla/ müjdeleyen/ mütebessim/ yüzünle
Yazınla/ sözünle/ yüzünle/ gökyüzünle

Beklemekten/ gam çeker mi/ âşıklar/ dildarını
Gam çeker mi/ gülşen bilip/ dildarının/ narını
Âşıklar/ dildarının/ lütuf bilir/ kahrını
Dildârını/ narını/ kahrını/ envarını

Biliyorum/ bu hal ile/ menziline/ varılmaz
Bu hal ile/ kapısına/ varıp da/ yalvarılmaz
Menziline/ varıp da/ dost bağına/ girilmez
Varılmaz/ yalvarılmaz/ girilmez/ gül derilmez

Vuslat ufku/ pek uzakta/ olsa da/ ümitvarım
Pek uzakta/ hayli vakit/ hicran ile/ bîzârım
Olsa da/ hicran ile/ tarumar/ rüyalarım
Ümitvarım/ bîzârım/ rüyalarım/ dildârım.

Mehmet OSMANOĞLU